REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 33.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 179.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 15 (28) August 1908.

Din causa sfintei sărbători de mâne, Vineri, ziarul nu va apare până Sâmbătă sara.

Guvernul, Românii și Monarchul.

Zilele acestea „Budapesti Hirlap“ a făcut lauda ministrului de justiție unguresc Günther Antal, zicând, că el a dat deja probe de mare capacitate și că e chemat să joace un rol foarte însemnat în viața publică a țării, dacă îi va succede să câștige simpatia și sprijinul parlamentului. A mai adaus, că personalitatea ministrului Ghünther, care „se ține la înălțimea etică și e pătrunsă de cinste, ideal și plină de tact, se înfățișează ca foarte potrivită întru ducerea în împlinire de mari reforme, cum va fi și aceea a procedurei procesuale“ ș. a.

Ei bine, laude de acestea vedem pretutindeni, unde e vorba de a se face propagandă pentru partizanii proprii în interesul clicei dela putere. Dacă însă se supun astfel de păreri unei examinări mai serioase, s'ajunge în cele mai multe cazuri la rezultate cu totul altele.

Un singur fapt petrecut nu de mult va fi în cazul de față de ajuns spre a răsturna și laudele umflate ce le aduce foaia guvernului înțelepciunii, hărniciei, avântului etic, apoi tactului personalității ministrului de justiție de astăzi. Cu prilejul adunării poporale române din Zlatna, în munții apuseni, înaintea căreia și-a făcut darea de samă deputatul naționalist Dr. Alexandru Vaida, acesta a fost însoțit și de deputatul Dr. Teodor Mihali. Acesta în discursul său, ce l'a rostit după vorbirea deputatului cercului Ighiu, s'a adresat asemenea către popor, vorbindu-i despre stăruințele deputaților în interesul cauzei poporului pe lângă oamenii dela guvern. In vorbirea d-lui Mihali, pe care din lipsa de spațiu n'am putut'o publica în numărul de față, găsim un interesant pasagiu acolo, unde vorbește despre încercările sale zadarnice de a capacita pe ministru-președinte și pe miniștrii de resort, privitor la „păsurile noastre îndreptățite“. Mihali zise între altele:

„Nu de mult m'am adresat ministrului de justiție Günther întrebându-l dacă nu s'ar putea oare ca „deodată cu tâlharii și făcătorii de „rele, cari se grațiază de Majestatea „Sa din incidentul jubileului, să se gra„țieze și întemnițații și condamnații „politici. Și știți ce mi-a răspuns în„naltul ministru? „*Frate, e imposibil. „Bătrânul nu vrea să știe nimic de „astfel de lucruri.*“ M'am uitat lung „la el surprins de atâta îndrăzneală „zicându-i: „așa naiv mă crezi că sunt? „S'ar putea oare ca Majestatea Sa „să grațieze criminali ordinari intem„nițați pentru *laesa* Majestate, iar pe „bieții nostri condamnați politici nu? „E ridicul...“

A avut dreptate deputatul Mihali, când a adaus că în chipul acesta cei cari prin lege sunt chemați să poarte răspunderea actelor domnitorului, încearcă să arunce răspunderea anomaliilor, adecă a actelor nefirești de felul acesta asupra capului încoronat însuși.

Sunt mult însemnătoare cuvintele folosite de ministrul Günther în răspunsul, ce l-a dat deputatului Mihali: Vreți grațiarea condamnaților voștri? Trebue să știți, că *bătrânul* nici nu vrea să audă de așa ceva! Nu este întâiaș dată, că miniștrii unguresci se pitulează la spatele monarchului, ca să poată zice: Maj. Sa cere dela voi să nu ziceți nici cârc când vă dăm în cap. Dacă nu vă supuneți poruncilor noastre fără door și poate — aveți să suferiți. Maj. Sa nici nu se gândește să vă vină în ajutor și să vă grațieze.

Poate n'ar fi fost rău, dacă deputatul Mihali ar fi întrebat pe ministru, că oare sub regimul Banffy, cel mai șovinist dintre guvernele trecute, nu Majestatea Sa a grațiat pe condamnații politici români dela Seghedin și Vaț?

Putând să știe înainte, că ministrul, care este unealtă în mâna celor ce conduc azi cârma, nu va cuteza nici să se gândească de a face un pas pentru condamnații politici, Români de ai noștri, poate era mai bine, dacă deputatul Mihali nici nu sta de vorbă cu Günther asupra grațierii.

Dacă însă totuși l'a întrebat, a făcut bine de a ne spune în ce mod i-a răspuns ministrul, căci acesta, care vorbește din școala guvernanților, ne-a desvăluit printr'asta una din tainele uneltirilor secrete ale clicei dela putere sub masca autorității coroanei. Ar fi bine, dacă și cei de sus ar pune la răboj câte o boacănă ungurească ca aceasta.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Au mai contribuit:

D-l *Mihaiu Popovici, Brașov*, doctorand în drept, suma de *100, (una sută) coroane*.

D-l *Ioan Muth*, învățător, *Terebești*, 1 (una) coroană.

Revista politică.

Zilele trecute mai mulți dintre deputații noștri naționaliști au plecat în cercurile lor electorale pentru a da seamă în fața alegătorilor lor despre cele săvârșite de dânșii și de clubul dietal naționalist în sesiunea trecută dietală. S'au ținut numeroase *adunări poporale*, în cari s'au votat rezoluțiuni, votându-se deputaților deplină încredere și cerându-se de urgență introducerea votului universal secret și pe comune. Astfel de adunări s'au mai ținut în *Brad* de către deputatul naționalist Vasile *Damian*. La această adunare au participat la vre-o 3000 alegători din jurul Bradului, a Băii de Criș și a Băiței. În fruntașa comună *Cuvin* a ținut o frumoasă întrunire deputatul cercului Radnei V. *Goldiș*.

Despre adunările poporale ținute în Vințul de jos și în Ziagna raportăm la alt loc al numărului nostru de astăzi.

Pretutindenea deputații naționaliști au fost primiți cu mare însuflețire și dragoste de către alegătorii lor.

*

Ziarele maghiare anunță cu mare bucurie, că Maj. Sa Monarchul *n'a întărit alegerea episcopului Zmejanovici de patriarch al Sârbilor* pe motiv, că episcopul Zmejanovici *nu știe ungurește*. Despre această hotărâre a Maj. Sale congresul bisericei sârbești va lua act într'o ședință, care se va ținea în curând, apoi congresul va fi amânat pentru a se întruni din nou în luna Septemvrie, când se va face noua alegere de patriarch cu eschiderea episcopului Zmejanovici.

*

Agenția »Reuter« află, că guvernul englez a hotărât, în *cestiunea ofițerilor străini din Macedonia*, să aibă întâiu un schimb de vederi cu celelalte puteri. Guvernul englez este de părere, că orice acțiune în această cestiune trebue să fie rezultatul unui acord internațional.

*

Ziarului »Lokalanzeiger« i se comunică din sursă informată din Petersburg, că acolo domnește convingerea că *schimbarea din Turcia* se datorește în special influinței Angliei și că constituția va fi menținută în Turcia cât timp o va dori guvernul englez. Anglia voia să distrugă influența Germaniei în Constantinopol, lucru ce i-a și reușit. Acuma însă Anglia dorește să restabilească vechea ordine, deoarece se teme ca constituția turcească să nu-i creeze neplăceri în Egipt.

Darea de samă a dep. Maniu,

ținută în Vințul de jos în 23 August 1908.

Deputatul a fost însoțit de colegii săi: Cor. Bredicean, Dr. I. Suciu, Dr. A. Vlad.

Dările de samă ce le ține deputatul Maniu în fiecare vară în sediul cercului său au devenit prilejuri și de orientare și de elevare sufletească, pentrucă Maniu e socotit ca unul dintre cei mai de valoare politiciani ai noștri, și pentrucă din suflet curat și pururea conștient de drepturile și avântat de tradițiile naționale ies accente așa de comunicative, de românești încât dă avânt nou colorce au fost iarăș, un an întreg expuși anomaliilor jignitoare ale vieții »cetățenești« dela noi.

De aceea și acum, ca și anii trecuți, a luat parte mulțime mare nu numai din cercul electoral, ci și din cercurile electorale învecinate.*) Iar printre mulțimea însuflețită străluce mulțimea de baionete purtate cu olimpică îngâmfare de aceia, cari în ciacauă poartă ca potrivit simbol penele de cocoș...

Primirea deputatului.

La acceleratul ce sosește la amiazi dinspre Alba-Iulia deputatul a fost primit cu furtunoase ovațiuni și dupăce i-s'a oferit din partea d-șoarelor buchete de flori, într'o trăsură cu patru cai a fost dus de un cortej lung ce-l aclama și cânta arii naționale până în fața locului umbros destinat pentru adunare. Aici fiind salutat prin părintele Chirilă, a răspuns arătându-și bucuria ce o simte întotdeauna când se poate vedea în fața alegătorilor săi, pe cari și acum îi salută în numele ideilor ce le reprezintă.

*) Afară de cei amintiți în raport am notat următorii:

T. L. Albini (Cut), Colbazi (Spring), N. Veltianu (Cut).

Blajul: Dr. Bălan, not. consist., Iacob Popa dir. cancel., adv. Dr. D. Szabo, Dr. I. Chirilă și câțiva studenți.

Sebeșul: Bena, Frățilă, Goia, Lupșe, adv Dr. Moldovan, Muntean, Oprea, Pavel, Popa, Săbă, duș, Ghiță și A. Tătar, Üveges, și o mulțime de domnișoare, studenți și țărani.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

„Băștinașul român“

Legendă istorică, dedicată la a 10-ea aniversare „Gazetei jubilare“, venerabilului ei director și — iubiților ei cetitori. —

Și cetește moșul, mereu tot cetește —
Azi bătrân ca veacul, mâne 'n tinerește —
Și alaltă mâne plânge așa duios.
In ceea zi iarăși râde mult voios. —
Așa câte-o dată să scoală n'cruntat,
Spre apus arată cu un paloș lat. —
Și-l fierbe mânia... dor de răsbunare
Cu pumnul dă în carte și geme cu turbare
Și-n altă zi bătrânul atât de n'duioșat

16. Cărțile sărut pe piatră n'genunchiat,
Și veacuri trec dearândul anii n'vecinicie.
S'apropie timpul să n'ceapă moșu a scrie.
Căci vechea mânăstire acu zace în ruine
Inmormântați sunt munții și cărțile bătrâne.
Abia a rămas moșul și crucea pe altare
Altar zidit pe un munte de mărgăritar
Și iată să zărește pe ceriu la răsărit
O stea strălucitoare în rază de argint,
Ear lângă bătrânul destinul »Destinul« apare
Aducând un bucium și-o carte mare
»— Să scrii dupăolaltă a lumilor ursite
»In carte cu spada, cucernice părinte, —

17. »Iți dau șapte veacuri pentru-o frunză plină
»De verburi înfocate în limba ta divină
»Și tron de tronz în munte și bucium, fermecat,
»Și dorul dea n'țelege a stâncilor oftat, —
»Și topor ca de trăznet și suliță și spadă
»La a tale picioare voi iadul să cadă. —
»Și darul de-a cunoaște a cerului semne
»De-a vorbi cu brazii și-a codrului lemne
»Și te fac părinte peste morți și vii
»Ție să-ți servească a Romei falnici fii. —
»Lei vulturi și tigri, cumplite animale
»Toți toate să asculte poruncile tale. —
»Intreg răsăritul ți-l dau de moșie
»Cu munții și cu marea de acum în veci.
18. »Cu dealuri de aur, isvoară de argint
»Ție să-se n'chine vechiul tău pământ —
»Și când tu cu plugul prin ei vei brăzdă
»Ceriul țării tale va binecuvântă;...
»Să-i înțelegi dorul iubirea lui de gelie
»Ce-o are către tine, — domn peste moșie!
»Să știi ce șopotește izvorul murmurând,
»Ce plânge turturica pe soțul ei cătând,
»Și jalba filomelei spre ceriul înalt
»Și-a stâncilor din munte răsunet minunat
»*Căci limba mamei tale atâta țiai iubit*
»*Poporul țării tale'n veci fie fericit!*
»*Căci tu ai cinstit cu legea iubind pre Dumnezeu*
»*In glorii strălucească în veci numele tău*

19. »*Căci tu ți-ai păstrat portul neamului străbun*
„*Cununa libertății pe fruntea ta o pun.*
»*Căci ai iubit moșia, ție n'credințată.* —
»*Jertfindu-i cu sânge, de fii și de tată,*
„*Acea moșie, mică, — mare să n florească*
„*Și în ea sfânta „pace“ vecinic să domnească.*
»*Căci a ta Credință-i mai tare decât toate*
»*Fic-al tău neam, geniu, în veci fără de moarte*
Așa îa zis »Spiritul« ca un arhangel sfânt
Ce-a fost trimis din ceriuri, la pusnic de pământ.
Cu darurile sfinte, puternicul Destin
Ca să le dăruiască el geniului român.
Și Cartea acea a vieții sa pus pe stânca n'altă
Cununa »libertății« pe fruntea lui cea lată

20. I-a dat sabia-n mână cu mânunchiu de stele.
Ce schipiau prin noapte pe arme de oțel.
Deasupra preste, toate un plug a așezat.
Ce spre apus cu brazda era îndreptat, —
Apoi un nour albastru la cer s'a ridicat.
Și-n visul lui de farmec bătrân a adurmit
Cu capul pe carte cu trupul lui pe zid
C'o mână pe spadă cu alta pe plug
Și buciumul și arme erau prinse la jug...
Și doarme Băștinașul încărcat de daruri
Și tae plugul brazdă lungă-n negre veacuri
Doarme greu Geniul peste recea stâncă
Tae plugul tae brazdă n' noapte adâncă.
Fiare hrăpitoare din codrii, și pădure

21. T-ptil pe lângă daruri umblă să te fure.
Fearăle hădăoasă sălbateci, răpitoare
Incunjură moșneagul, la cap și la picioare
Șerpi mari și bălauri, cu capete multe,
Scorpii, urși și Tigri stau în jur de munte,
Toți așteptând clipită când va să se repeadă
Ca să-i iee plugul, credincioasă spadă
Și-n' treagă armătura — și darurile toate
Mai mult să numai fie neam fără de moarte
Dar un vânt de miazăzi din muntele Tabol
Grabnic se coboară pe aripe de nor
Și se năpustește pe muntele Carpat
Și suflă cu putere-n cel »*bucium fermecat*«
Sus sări bătrânul din somnul lui cel greu,

22. Gemând tremur Carpații sub picioarul seu.
Lighioanele toate să prăbușesc prin stânci
De trăznet sfărmate n prăpăstii adânci.
Vântul suflă'n bucium bătrânul să trezește
Plugul trage brazda, spada-'n foc se lipește
Pe armătura veche oțelele s'aprind
Și abor schintei de stele împrăștiate-n vânt:
Bătrânul ia »Cartea vieții« de pe stâncă

Dl Maniu a trecut apoi la locuința ospitală a Dlui Cărăban pentru a aştepta sosirea de către Orăştie a deputatului Vlad, căci Vaida, pe care îl anunțase despre programul partidului, își ţinea tot în aceiaşi zi darea de samă în Zlagna.

Către un ceas a sosit vestea, că Vlad a sosit însoţit de Cor. Bredicianu şi Dr. Suciu. Numai decât a urcat tribuna venerabilul octogenar Popa *Man* din Vinț, preşed. partidului național din cercul electoral Vinţ şi dupăce îşi arată bucuria că pronia cerească l-a lăsat să salute iarăși pe cel ce luptă cu atâta putere pentru fericirea neamurilor din patrie, propune constituirea.

Părintele Man e aclamat preşed. Nic. Brangă secretar, iar în comisia, care în frunte cu președ. să invite pe deputatul la şedinţă sunt aleşi preoții: Șara, Muntean, Stanca, Oancea, Cutean, Hinția.

Ceata deputaților e primită cu vii urale, iar președ. dupăce îi salută propune, iar adunarea primeşte trimiterea următoarei telegrame la adresa Majestăţii Sale:

Cabinetul Majestăţii Sale Regelui.
Ischl.

Din adunarea poporală ţinută azi în comuna Vințul de jos, fiii prezenți ai poporului român din Ungaria, prezintă înaintea gloriosului Tron expresiunea neclintitei lor credințe şi a celui mai profund omaj, ridicându-și cu admirare privirile la Majestatea Voastră, preaînăltul inițiator al legei despre sufragiul universal, dela care lege toți cetățenii desmoşteniţi ai Ungariei aşteaptă un viitor mai fericit.

Nicolau Man, președinte. *Nic. Branga*, secretar.

Apoi președintele dă cuvântul Dlui

Dr. Iuliu Maniu. — Maniu vorbeşte însuflețit, dar chibzuit şi calm ca totdeauna. și reprezentantul autorităților politice (pretorele Sava) mai mult fiind îngrozit de însuflețirea formidabilă ce domnia, decât având întotdeauna motive suficiente în textul vorbirii, s'a văzut silit să-l someze, ba chiar să-l amenințe cu detragerea cuvântului.

Iată toate ideile mai însemnate din vorbire:

Dupăce mulțumeşte alegătorilor și oaspeților deputați (aclamații), și dupăce spune, că adunarea de azi e un popas în călătoria cetățenească, o ocazie, unde trebue să te orientezi, despre ce ai făcut până acum și cât trebue să mai faci, continuă:

»Am zis și anul trecut, că aşi fi foarte fericit să vă aduc veste bună, să vă întimpin cu glas de izbândă; însă ştiţi D-Voastră, că numărul nostru nu e aşa de mare, cât să răzbim aşa de curând, și tot aşa de bine știți, că suntem hotărîți să luptăm pentru binele țării şi al neamului românesc.

E uşor să zici aceste cuvinte, dar e greu să le împlinești. Nu, că doar n'am avea voia s'o facem, ci pentrucă piedecile ce ni se pun sunt foarte mari.

Ce ar fi mai bine decât dacă toți din sfatul țării ar lupta pentru binele țării. Insă acolo cea mai mare parte sunt numai cu numele reprezentanții poporului. Cei mai mulți dintre ei vreau stăpânirea de clasă şi vreau ca răul sistem ce ne stăpâneşte de 40 de ani să ne stăpânească şi mai departe.

Ei gândesc: facă-și numai poporul cătănia și plătească-și dările, dar nu râvnească și la drepturi.

Noi însă credem că într'o țară, unde fiecare cetăţean este îndatorat să poarte greutățile ce i-le pune statul, fiecare cetățean are îndreptățirea să ceară aceleași drepturi.

Pretindem vot drept, egal, secret după comune, pentru că credem că numai un parlament compus pe baza acestui fel de vot va putea înțelege şi vindeca nevoile, cari bântue această țară. Nu cerem noi drepturi deosebite de ale altor popoare, dar vrem ca fiecare cetățean să fie egal în drepturi.

Dragii mei! Noi dorim această lege, pentrucă vedem după câte am petrecut în dietă că un parlament, care nu se bazează pe votul universal nu este în stare să mulțămească țara.

Uitați-vă: deputații cari au fost trimiși în parlament cu noi ce-au făcut? *Ne-au luat libertatea.*

Ca să vă arăt că acest parlament, care nu se bazează pe votul universal, nu e capabil să facă dreptate, voi arăta câteva pilde.

— Cea dintâi lege pe care a trebuit s'o facem în anul trecut a fost *regularea relațiunilor noastre cu Austria.* Majestatea Sa are 2 țări sub stăpânirea Sa (Trăiască Majestatea Sa!) Aceste 2 țări se sfătuesc împreună cum ar putea-o duce mai bine în greutatea vieții: împreună se târguesc care cât să dee pentru acoperirea trebuințelor. Acuma, când a fost să se hotărască ce să fie, s'a hotărât tot în contra noastră. Deputații, cari înainte se băteau în piept că nu dau nimic, *au dat mai mult decât înaintașii lor*, mai mult cu 2%, adecă cu suma de 9—10 milioane la an.

Deci întâiul pas ce l'au făcut în anul acesta a fost să ne pue sarcini nouă în cârcă. Vezi bine noi am luptat din toate puterile noastre; am zis, că dacă nu putem mai puțin, să dăm barem tot ca păn' acum.

Ce cugetați, că dacă ar fi toți aleși de popor ar fi fost gata să deie mai mult? Ei, dar știți D-Voastră, că s'aleg mai mult slujbaşi, cari nu dau față cu alegătorii.

— Al doilea lucru, prin care a dovedit parlamentul în ăst an că nu are adevărata înțelegere pentru lipsurile poporului, *este legea despre accisul vinarsului.*

Știți D-Voastră că noi cu toții luptăm împotriva vinarsului. Iți ruinează punga, sănătatea și omenia. Dar știți că în anumite ocaziuni nu se poate încunjura și că multe comune au venit mare din prune.

Acum ei, ca să împedece lățirea beției ce au făcut? *Au ridicat darea* cu nu mai puțin decât 50 de bani, prin ceea-ce s'au ieftinit prunele și mulțimea de oameni, cari se susțineau din ele, sunt păgubiți.

— Dar nu s'a oprit nici aici lucrarea păgubitoare a parlamentului, ci a făcut încă lucruri și mai stricăcioase.

Știți că în vremea de acum nu atât dela puterea brațelor cât dela a minții atârnă puterea omului. Aşa și în parlament nu mărimea partidului, ci destoinicia și curajul lui hotărește. Partide mari au fost adese învinse de partide mai mici, dar mai harnice.

Văzând parlamentul și guvernul că partidul naționalist e alcătuit din oameni cu dragoste pentru popor şi plini de hotărâre și astfel ar putea fi primejdios pe când vor veni la proiectul »votului universal« păgubitor, s'au apucat și *au schimbat regulamentul dietei*, de să fie ori ce va fi nu se mai poate face vorbă ca mai înainte. Păn' acum — și aici se vede nedreptatea — până nu erau deputați naționaliști nime nu se gândea la schimbarea regulamentului, ba s'ar fi împotrivit oricărei schimbări.

Vedeți dar, dragii mei, că în parlamentul de azi lucruri pentru popor nu se prea fac. De aceea noi când am hotărât să intrăm în parlament *cel dintâi lucru ce ni-l'am propus a fost să lucrăm pentru schimbarea legii privitoare la alegerea de deputați.*

Şi am avut şi avem bucurie nespușă când știm că Majestatea Sa e de un gând cu noi și a cerut ca această lege să se facă în timpul apropiat.

Dar cei dela guvern, cei dela conducerea dietei nu prea vreau. Știți că acuma-s 3 ani când ne-ați trimes am mers aşa cu voie bună fiindcă Majestatea Sa dăduse porunca să se facă votul universal. Și totuși cei chemați să-l facă *nu l'au făcut nici azi, pentru că nu vreau să apuce și poporul la drepturi, pentru că li-e frică cumcă poporul îi va mătura și va pune oamenii săi la cârmă.*

Noi ne-am tot străduit să-i silim să facă votul universal, până când în urmă noi și mai câțiva l'am constrâns pe Andrassy să promită că pe Octomvrie va prezenta proiectul de lege.

Dragii mei! Afară de cele înşirate multe năcazuri ne-au mai bătut în anul acesta.

Știți dumneavoastră că un om singur fie el oricât de voinic ispravă mare nu poate face și că isprava va fi cu atât mai mare cu cât vor fi mai mulți împreunați. Omenimea întreagă a ajuns la convingerea că numai aşa se poate lucra cu folos pentru binele poporului, dacă se împreună mai mulți și chibzuesc și lucră la olaltă. Dreptul acesta de întovărăşire e atât de natural, încât nimărui nu i-a venit în minte să-l oprească.

Poporul român a hotărât și el să-și formeze partid național român. *Partidul național român* de 60 de ani există. Din 1848 lucră cu mai mult sau mai puțin rezultat. *Dacă partidul național român, la care aparține cu trup cu suflet ori-ce om născut Român, n'a ajuns la mult, de vină este lipsa lui de organizare.*

Ce-a fost mai natural, decât ca clubul deputaților să se silească să organizeze partidul aşa, încât fiecare Român, fie el în cel mai ascuns colț de cătun. să știe cum merg și cum ar trebui să meargă treburile.

Și, fraților, ceeace nimănui nu i-s'a denegat, nouă, Româniior ni-s'a denegat. Am exmis patru oameni ca să puie la cale organizația. Dar ce s'a întâmplat? Guvernul și poliția i-a pârât și i-au pedepsit pe acești patru dintre cari pe doi îi vedeți aici de față (Brediceanu și Suciu). Ne-am ridicat glasul în parlament, de unde se aude în lumea întreagă și am protestat împotriva acestui regim de opresiune. Vom vedea care va fi rezultatul. Dar atâta putem zice *că orice măsuri de opresiune vor folosi, noi nici când nu ne vom lăsa de principiul, că noi toți formăm o națiune, un partid, la care aparțin toți cei ce sunt Români cu inima și cu gândul.*

— Cum am luptat? Ar fi prea lung dacă m'aşi încerca să le spun toate. Eu cred că dacă zic că în noi toți a fost în creeri un singur gând, în inimă o singură simțire, cred c'am zis destul: că noi atât acasă, cât și în dietă am luptat pentru întărirea poporului și a țării, care nu poate fi tare, dacă neamurile se sfâșie între sine.

Dacă zic că am luptat pentru întărirea neamului românesc, acesta e lucru mare, pentrucă în țara noastră nu se respectează nici legi inarticulate, ne-cum să se fi făcut legi, cari exprimă drepturi naturale recunoscute de toate popoarele.

Iată de pildă legea naționalităților, care zice că dacă o slujbă e de a se încredința cuiva nu este iertat să se facă deosebirea după naționalitate, ci numai după minte. Și ce se întâmplă? Cele 3 de milioane de Români abia avem câțiva de-ai noștri în slujbele noastre. Și am dori să-i avem nu pentru-ca ei să aibă pită, ci pentrucă ei mai bine cunosc lipsurile poporului.

Uitați vă într'o varmeghie cu 80,000 de Români nu e un singur pretor (solgăbirău) român afară de cel de față. Aceasta numai în țara noastră se mai pomenește. De aceea noi în această țară, unde nici legi sancționate nu se țin, am avut mult de luptat pentru ca legile să se țină.

Dar nu numai la asta vă uitați ci și la școlile române, la biserică, la societățile culturale și veți vedea *că nu este dreptate în țara aceasta.*

Dacă cineva ar zice că ba da, este, eu i-aşi spune două lucruri: 1. Pentru ce poporul care poartă spada și pușca și plătește dările stă îndărăt cu limba lui, pe când cel cu altă limbă șede la masă? Scrisoarea trebue s'o bagi în ungureşte. (*Aici e întrerupt de reprezent. autorit. polit.*).... Eu fiind advocat știu legile. Eu cunosc legea din 1868....

(Pretorul face observarea, că se primesc scrisori și în limba românească.

(*Maniu*: D-l pretor spune că primeşte scrisori și în limba română; vă învit să înaintați de acum încolo scrisori numai în limba românească).

.....Priviți fraților, te duci la gară și ceri un bilet în limba ta, te duci la judecătorie, la perceptorie...

(Vorbitorul e amenințat cu detragerea cuvântului).

....Ați văzut, fraților, cu ce greutăți am luptat în casa țării. Noi vom lupta și pe mai departe și vă chemăm și pe dumneavoastră la luptă.

Fraților! Ca un popor să meargă înainte în treburile economice, politice, e de lipsă să aibă drepturi destule, e de lipsă să poată pune oameni de aceia în fruntea țării, în comitate și comune, cari au dragoste și atragere către popor. Pentru asta e de lipsă: 1) Să se respecteze limba poporului. 2) Să aibă poporul drept de vot. Pentru asta am pus noi și punem aşa mare pond pe acest punct din programul nostru. Și ar fi uşor, dacă ar vrea-o asta toți cei din parlament. dar sunt partide, cari n'o voiesc asta. Majestatea Sa însă o vrea și o vrem noi, și astfel a fost silit Andrassy să promită că va prezenta proiectul în Octomvrie. Eu cred că nu poate fi rău, fiind-că Maiestatea Sa îl vrea bun și eu cred că guvernul nu se va putea feri dinaintea voinței Maiestății Sale.

Dar se poate întâmpla să nu fie după inima noastră. Ce va fi atunci?

In două mâni spre 'naltul ceriului o ridică
Sărutând-o'n cornuri, cu dreapta-și face cruce
Sub el alt veac — aşterne pe stâncă să se culce. —
Şi doarme moşul doarme ca în somn de moarte
Cu el până la alt veac dorm visele toate.
C'o mână pe spadă cu alta pe plug

23. Spre apus întors cu ruda şi cu al său jug...
Cu »cartea vieții« sub capul bătrân
In sin cu şapte inimi nobile de Român. —
Şi darurile sfinte pe alui brațe dorm...
Liniştit să-i fie îndelungatu-l somn.

III. Geniul lui.

Pe cel vârf de munte nalt
Foc din ceriuri a picat
Care arde zi şi noapte
Suminând atâtea gloate...

Tronul de bronz roşu din muntele Carpat
Cu-altariul și cu crucea în rază s'a 'mbrăcat
Luminând pădurea şi codrul tăcut
Şi fața unui pusnic de veacuri bătut.
Bătrân ca un vecinic luceafăr de lumină

24. Pe pept cu cruce de aur cu Scriputri 'n mână.
Cu fenele-i de gheaţă, cu pletele cărunte
Cununi de lauri poartă pe încrețitai frunte
Pe mântia sa albă ce pare un giulgiu de nori
Sunt multe veacuri scrise cu stele și cu flori. —
Un plug cu coarne de aur este pe altar
Şi-o carte cu păreții de mărgăritar —
Peste carte-i pusă-o sabie de stele
De tron răzimate sunt arme şi oțele.
Şi brâul său străluce un albastru tricolor
Sub altar schlipește un strălucos topor.
Şi de brâu atârnă un buzdugan de os
Cu argint ferecat cu mănunchiu deabanos
Lângă altar aproape chiar lângă olaltă

25. Sunt puse două alte scaune de piatră
Şi brazii-'n munte roată să scutură în vânt
Spre altar îşi pleacă vârful la pământ. —
Forile şi iarba să-'ntind şi cresc îndată
Să vadă, să cunoască taina minunată, —
Bătrânul sfânt din tronu-i privește 'ndelungat
In patru părți a lumei-regat, după regat...
Popoare nouă şi state, a lumei nouă minuni
Ce nu erau pe vremea titanilor străbuni,
Şi vede 'ndepărtare furtuni cutropitoare
Şi ceartă şi gâlceavă — 'ntre multele popoare
Jaf, furt, neînfrânare tirană casapie
Şi zurgălit de lanțuri și neamuri în robie
Nori negrii pe ceriuri şi foc, şi puciosă

26. Şi bubuit de tunuri pe marea furtunoasă
Cartea o desface pe masa de piatră
Şi scrie-n ea tot scrie cu vârful de spadă
Spada schinteiază şi slovele sporind
Ca șerpi de foc să-n şiră şirele pe rând
Şi scrie mereu scrie, şi lacrimi şterge des,
Ce curg peste albai barbă, din munte peste şes, —
Apoi lung priveşte vecinicul bătrân
Moșia cea pustie a poporului român,
Ţara cea frumoasă, care a amorțit,
Cu a ei ceriu şi soare către asfințit...
Cu a ei hotare jalnic risipite
Cu junii săi tineri şi zânele robite
Cu altare răsturnate de-a veacului mânie

27. In patru părți a lumei câte o căpitănia
In patru părți a lumii 'npărțită o cetate?
Şi scrie iar bătrânul cu sabia în carte: —
Şi scrie mereu scrie și lacrimi șterge des,
Cei curg peste albai barbă din munte peste şes,
Spada scântei ţipă şi slovele s'aprind
Ca şerpi de foc în carte stau şirele în rând.
Scrie mereu scrie iar Ceriul ceteşte...
Şi regina nopții toată-n gălbineşte;
Stelele palide jos, pe pământ ploauă
Invălind altarul ca un giolgiu de roauă
Se scobor luceferi din ceriu pe pământ
In sfetnice de aur faclii aprinzând
Luminând în noapte tainicul altar

28. Şi Crucea si cartea de mărgăritar.
Şi tronul şi armătura şi plugul aurit
Şi-a pusnicului față cu barba de argint
Buciumul şi spada și stâncile bătrâne,
Şi-n țară mormântul mamelor române! —
Scrie spada scrie cu slove de foc vii
Pe altarul din munte 'ntre patru făclii.

Bătaia orbilor.

— Poveste. —

Un ostaş auzise şi el vorba de prin ce lalți feciori din căsarmă că:

Cine dă unu
Dumnezeu îi întoarce cu pumnu.

Odată se întâlni c'un cerșitor orb și cum avea el la sine numai un galben și un creițar, în credința că dă creițarul, dete orbului galbenul de pomană.

Acuma vrea ostaşul baş să vadă că după cel un creiţar al lui, cine i va da lui cu pumnul, cum auzise vorba. Când băgă de seamă, că s'a greșit, merse în urma orbului să ceară înapoi galbinul.

Ajunse orbul tocmai când acesta voia să se bage în casă, și îi zise: Fi bun ș dă mi galbenul înapoi, că eu îs omul car

Dacă va fi bun, îl vom primi cu amândouă mânile, dacă nu va fi bun, vom lupta din toate puterile împotriva lui.

Iubiților! Poporul român luptă de zeci de sute de ani și fără vot, și azi stăm tari, stăm dornici de luptă pentru înaintare. Chiar și dacă nu vom căpăta câte voturi ni-se cad, vom merge înainte. Dacă se va întâmpla să nu fie după dreptate și după placul nostru, vom lupta ca să se schimbe, până ce în această țară va domni dreptatea, egalitatea și frățietatea.

Fraților! Dar nici legea asta nu va face să zboare puiul fript în gură, ci ea ar fi numai ce este plugul bun· în mâna plugarului. Vom putea să luptăm mai ușor pentru a scoate la biruință fiii neamului nostru, cari să apere și îndrepteze cuminte poporul român și celelalte popoare din țară.

Noi avem un singur principiu: dreptate, egalitate, frățietate, și suntem convinși că numai acea țară va înflori, unde acest principiu va stăpâni. Astăzi la noi nu domnește acest principiu. Ne-o mărturisește asta chiar și poporul maghiar. Și de aceea noi pentru realizarea votului universal vom lupta alături cu toate popoarele conlocuitoare, chiar și cu cel maghiar.

Iubiților frați! Eu cred că d-voastră pricepeți gândul meu, pricepeți și ceea ce nu iasă din gura mea. E destul să ne privim din ochi și știm ce dorim. A, dacă ar fi să spun tot ce dorește inima mea când mă uit și mă delectez în fața d-voastră! Dacă ați crede așa cum cred eu în sfințenia sentimentului românesc, n'ar fi lipsă să mai zic nici un cuvânt...

Eu cred că toți Românii sunt uniți la luptă pentru dreptate.

Eu cred că prin asta am spus ce doriați să știți.

Vă mulțămesc că m'ați ascultat venind într'un număr așa frumos. Semnele de iubire arătate fa'ță de mine și de colegii mei mă fac să cred că d-voastră țineți cu sfințenie la steagul partidului național român. Vă rog să credeți în mine, până voi păși pe calea bună. Când voi părăsi-o, părăsiți-mă. Până atunci vă rog de încredere și iubire, căci fără acestea nu se poate duce o luptă. Pentru-că noi când simțim că puterile ne părăsesc, ne gândim la dragostea și încrederea d-voastră, și asta ne dă puteri.

Vă mulțămesc, iubiților, și vă rog să spuneți sănătate si voie bună la toți ai d-voastră.

*

După aceas a părintele Man dă cuvântul d-lui

Dr. Aurel Vlad, care spune, că după ce a luat parte alături de Maniu la luptă în dietă, vrea să ia si la bucurie. Arată cum guvernul de 2½ ani și acum pipăie în întunerec cum ar putea-o suci mai bine, în loc de a se sfătui cu țara, că tot știe mai mult o țară, decât un ministru. (»Autoritățile« întrerup)....

Continuă zicând că știe că Andrassy, reprezentantul aristocrației va vrea și mai departe să asigure domnia conților, dar intenția asta i se va zădărnici prin voința Maj. Sale și a popoarelor din aceasta țară.

Crede că proiectul ce se va prezenta nu va putea fi chiar rău, fiindcă toate legile din urmă s'au adus pentru a prinde diferitele tagme, cu care să poată apoi paraliza efectele unei legi electorale mai bune. La caz că ar fi rea această lege, ea ar forma numai începutul unei lupte mari.

Vorbește apoi despre însinuarea, că noi am fi ațîțători și despre acțiunea de împăciuire, despre care zice că-i tocmai ca și cum ar îndemna cineva pe unul dintre 2 frați, cărora le-a rămas o moștenire comună, să se bage slugă la frate-său și să abzică de parte, că-i va da simbrie.

Soluția încurcăturilor din țara noastră o vede în legiferarea dreptului de alegător pentru fiecare cetățean trecut de 24 de ani.

Urmează la cuvânt **Dr. I. Suciu**. Vorbirea lui Suciu, ținută c'o măiastră vervă oratorică, a fost un fel de *apoteozare a democratismului.*

Intre aclamările mulțimii urcă tribuna uncheașul bănățean **Coriolan Brediceanu**. Intorsăturile și spiritul vioiu al vorbirii sale șugubețe rostite în jargonul bănățean au aflat mare simpatie în inimile Ardelenilor.

»Ii cald azi aici, dar mare căldură este în inimile noastre«, a început a vorbi *Brediceanu*, și-apoi dupăce a accentuat unitatea ce este în privința țintelor ce le au toți Românii din aceasta patrie; dupăce îi invită pe ceice zic acolo în dietă că noi nu »ni-s« sinceri, să vie s'o zică asta aici în fața unei adunări ca asta, și vor vedea ce privire vor să aibă, urmează:

»Fraților, așa zice tot omul, că »voi ce-ați isprăvit?« Da eu una vă spun: așa curați cum ne-am dus în dietă, și pe lângă mulți spini am trecut, da' Români curați, Români teferi am rămas. Cu asta am dat pildă ca și pe viitor tot statornici să fie luptătorii noștri în lupta pentru drepturile noastre«.

După ce laudă cumințenia celui ales în cercul acesta și ales al neamului, și dupăce spune că ochii tuturor Românilor sunt îndreptați azi spre adunarea de față, încheie cu cuvintele:

»Eu o să duc vestea în colțul de țară de unde sunt, în Bănat, că-i mare țara asta și-s mulți Români în ea!«

Preotul din Cârna I. Chirilă mulțămește în numele cercului pentru bucuria ce i-au pregătit'o deputații prin înfățișarea lor de azi.

In sfârșit părintele Man mulțămind din nou deputaților face propunere, iar alegătorii prezenți primesc unanim: 1) Să se voteze încredere și mulțămită deputatului cercului Vinț și întregului club naționalist pentru lupta purtată cu mare bărbăție, și 2) Să se voteze următorul proiect de rezoluție, care să se aducă la cunoștința clubului naționalist, iar acesta să-l prezenteze dietei:

Proiect de rezoluțiune:

Poporul prezent la adunarea pentru darea de samă ținută în Vințul de jos în 23 August 1908 dă din nou espresiune dorinței și așteptării sale, ca votul universal să fie cât mai urgent înarticulat în lege și să fie drept, egal, fără restrângeri și secret. Introducerea sufragiului universal în formă corectă și arondarea cercurilor în măsuri egale o cere dreptul, care, dacă va fi știrbit, va sgudui țara din temelii.

După închiderea ședinții a urmat nelipsitul banchet la »3 pistoale«. Toasturile le ascult bucuros numai când nu se află altă cale pentru comunicarea ideilor; am plecat mai curând, și știu că eșind din hotel mă gândeam că mulți ar fi dat al pătrălea, poate și al treilea fel de banchet, dac'ar fi putut afla în schimb răspuns la întrebarea: Cum va fi darea de samă din anul viitor? Fi-va ținută cu glasul isbânzii sau al elegiei, sau — nu va mai fi de loc?...

Sebeș, 24/VIII n. 1908.

Aurel.

Darea de seamă a dep. Dr. Ales. Vaida.

ținută la Zlagna în 23 August.

Adunarea poporală din valea Ampoiului a întrunit tot ce era popor românesc în Zlagna și jur. Cu ocasiunea aceasta poporul în frunte cu părintele *Beșa*, președintele adunării, a făcut o primire cât se poate de frumoasă și călduroasă deputatului Ighiului.

Lăsăm să urmeze pentru azi darea de samă a deputatu'ui Dr. Alesandru Vaida. Eat'o:

Iubiți alegători!

Multe greutăți au trecut peste noi de când am fost în mijlocul D-Voastră și până astăzi. Ni s'a aruncat în față că am fi trădători, că altfel vorbim aici înaintea D-Voastră, altfel vorbim către popor și altfel în parlament. Spuneți Voi, dacă am fost vreodată agitator fără suflet. Aș fi de mult în temniță, dacă învinuirile cari mi-se aruncă în față ar fi adevărate. Cu inima deschisă de om cinstit am spus acolo tot ce trebuia să spui, tot ce datoria mea era să spun. Am arătat pericolul, care amenință poporul nostru și țara noastră. Am arătat că drumul, pe care l'au luat coaliția duce la dezastru și ruină. Fără sfiială am spus adevărul și asta mi-a fost greșala. *Unii nu m'au înțeles, alții n'au vrut să mă înțeleagă.* Dar să aruncăm vălul uitării peste toate, așa după cum eu de mult l'am aruncat. Vă mulțămesc că pe atunci, pe când toți m'au părăsit, Voi iubiții mei alegători, ați stat lângă mine și asta mi-a oțălit puterea. Dragostea Voastră mi-a oțălit dragostea mea față de lupta pentru drepturile neamului nostru.

Multe greutăți a întâmpinat formarea partidului nostru și nu mai puține susținerea lui. Ințelepciunea președintelui d-lui Dr. T. Mihali, care m'a însoțit pe mine aicea în mijlocul Vostru, a răzbit să ne țină la olaltă. Am luat poziție împotriva tuturor legilor rele, atât pentru noi cât și pentru întreaga țară. Am votat cu guvernul legea higieniei publice. (Aici d-l deputat face istoricul acestei legi arătând starea înapoiată în higena publică a țării. citând cifre statistice proporționale despre imensa mortalitate a copiilor etc. etc.)

Legile școlare ale ministrului de instrucție Apponyi le-am combătut cu toată vehemența. Sunt legi rele chemate să facă daună școalei și neamului nostru. Ideia desnaționalizării cu forța pe câte de stricăcioasă pe atât e de imposibilă. Avem de ex. pe Românii Istrieni cari, o mână de oameni, și-au menținut naționalitatea lor împotriva tuturor opintirilor de cutropire. Si dacă pe ei n'au fost în stare să-i desnaționalizeze nici forța nici vicleșugul, cum va fi posibil oare să ne desnaționalizeze pe noi, un popor de peste 3 milioane.

Regulamentul camerei a fost schimbat astfel, ca prezidentul camerei să dispună de libertatea cuvântului așa după cum el voește, și prin mijlocul acesta să li-se dea în mâna celor dela cârmă putere nețărmurită de a guverna numai și numai după chibzuiala lor. Am luptat împotriva acestui regulament și ne-am făcut în chipul acesta noi, trădătorii de patrie, apărătorii cei mai sinceri ai Constituției țării acesteia.

Tot în sesiunea aceasta s'a încheiat învoiala (pactul) cu Austria. Câtă vreme cei astăzi la putere erau în opoziție, susțineau, că contribuțiile noastre la cheltuelile comune sunt prea mari; că Austria ne stoarce, că puterea noastră economică fiind mai mică ar trebui că și contribuția să fie redusă, dar ajungând la putere s'au schimbat la față. Contribuția a fost ridicată, învoiala încheiată cu paguba Ungariei. Și în lupta aceasta am rămas singuri și iarăși ni s'a imputat, că nu suntem patrioți, ci trădători de patrie.

La mari succese nu am ajuns, dar nici odată nu am făgăduit mai mult, decât că vom lupta pentru drepturile noastre. Lupta e grea, începutul e greu, dar avem nădejde, că lupta ce am început-o o vom duce-o și la biruință. Mulți vor zice: ce folos avem de Mihali, Maniu, Vajda etc.? Câtă vreme neamul nostru e reprezentat așa de slab în parlament, nici nici nu vom putea secera mari resultate practice. Trebue deci să tindem, ca să fim reprezentați după valoarea noastră, așa după cum numărul nostru o pretinde. *Noi ne-am legat, să ducem lupta si nu cer să vie cu mine decât aceia, cari se mulțumesc cu atâta, cu lupta.* Vrem să-i aducem pe stăpânitorii de astăzi la convingerea păcii, dar nu vrem o pace așa precum încheie domnul cu sluga, vrem pace cinstită vrednică de două popoare libere și cinstite.

Multe s'au schimbat în țara aceasta în anii din urmă. V'aduceți aminte, ce luptă se încinsese împotriva mea, pentru Verner, instrumentul lui Tisza. Pe vremea aceea toți strigau: »Trăiască Tisza«. Vremile s'au schimbat. Astăzi nimeni nu se gândește la el; astăzi se strigă »Trăiască Kossuth!« Dar desamăgirea începe să crească și față de acest idol. Nici Ungurii nu mai strigă ca mai înainte și mâne vor fi dați și ei uitării. Noi am rămas neschimbați ca și atunci, și acum. Noi luptăm nu pentru favoruri ci pentru dreptate și în această luptă am rămas nesovăitori.

Majestatea Sa ne-a făgăduit o lege electorală cinstită. Și nădăjduim că legea va fi așa după cum voința Maj. Sale o dorește și nu după cum contele Andrassy o vrea. In cine să te încrezi, dacă nu în cuvântul împărătesc? Cuvântul împărătesc trebue să fie sfânt.

Poate pentru ultima dată vor izbuti împotriva voinței Prea înalte, dar apoi când vom începe din nou lupta, noi vom fi aceia cari vom dicta legea. In parlament suntem puțini, afară suntem mulți. Astăzi nici Maghiarii nu mai sunt unelte. Și ei se deșteaptă din stăpânirea unei clice conduse de interese de castă. Cu ei vom duce lupta mai departe. La Békés-Csaba și-a adunat Achim Andras pe Maghiarii săi, ca să se sfătuiască ce să facă în interesul poporului. Au fost și doi de ai noștrii acolo Vlad și Hodja; și-acolo în mijlocul pustei au fost sărbătoriți și aclamați de adevăratul popor maghiar, doritor de drepturi. Akim are la spatele sale cu mult mai mulți maghiari decât un Andrassy sau

---

în loc de un creițar ți-am dat în greșală un galben. Eu încă 's om sărac și n'am din ce trăi, dămi l.

Atuncia orbul începu a se jura pe toți sfinții că el nici nu a fost în ziua aceea prin oraș, dar să-i fi dat cineva vre un galben.

El merse în casă crezând că s'a dus ostașul și lăsând ușa deschisă, ostașul se băgă și el în casă după cerșitor.

— „Că proastă mai gândește el că-i lumea asta“ — zise orbul crezând că e numai el singur, „mai bine îl pun eu la cei 99 în oala de sub pat, decât să il dau lui înapoi. De ce mi-l'a dat?“

Chiar atunci veni pe ușă vecinul său orb ca și el să mai povestească amândoi. — Ii povesti acestuia pățania lui cu galbenul.

Ostașul în vremea aceea se băgase sub pat și luase oala cu galbeni. Iar cerșitorul povestindu-i celuilalt, căuta sub pat după oală, unde o știa el, ca să pună și pe cel unu. Cât de mare însă îi fu mirarea când nu află nimic.

Se năpusti mânios asupra celuilalt orb, că de ce i-a furat oala cu bani. Vecinu-să se jura cum nu-i pe lume, că el nu i-a luat, ba îl mustra chiar pentru prostia lui, că își ține el galbenii sub pat. „Vezi! eu totdeauna îmi țin banii mei în căciulă, de unde știu că nu mii fură nimeni“.

Când auzi ostașul vorba asta, se duse încet și luă și căciula acestuia și eși din bordeiul orbului încărcat de galbeni. Iar orbii se luară de păr. „Așa!“ zicea orbul dintâiu, „ai venit în casa mea să-mi furi banii hoțule! stai că te dau eu pe mâna legii, și-ți mai dau și în cârcă ce-i al tău!“

— „Ba eu nu ți i-am furat“ — răspunse al doilea orb, numai tu dacă ți-a furat cineva banii tăi, cum vii să iai pe ai mei? Dă mi căciula, că de nu vai de tine!“ Și se luară de nou în pumni și se bătură de se făcură tot sânge. Să te ferească Dzeu de bătaia orbilor.

Iar ostașul se bucură de isprava sa și acum crezu și el că:

Când dai unu
Dumnezeu îți întoarce cu pumnu.

Din comuna Câlnic lângă Reșița în Bănat.

***George Cătană*, înv.**

Poezii poporale

— din Bănat. —

Când era badea acasă
Mă'mbrăcam ca ș'o mireasă
Cu mărgele și cercei
Să-i placă badii de ei.
Cu cercei și cu mărgele
Să-i placă badei de ele,
Dar decând badea s'a dus,
Partă pe frunte n'am pus,
Nici mărgele la grumaz
Ci tot trag la greu năcaz.

Din *Valeadieni.*

*

Ziua nor și noaptea nor
Sufletu mi e plin de dor.
Ziua nor și noaptea stele
Sufletu-mi e plin de jele,
Amar de zilele mele.

Din *Remetea-Pogonici.*

*

Mândruță din Dălinești
Cu bărbatul cum trăiești?
Cu bărbatul trăesc bine
Cu mâna de păr mă ține.
Face-mi capul ca bumbacul
Și spinarea ca căldarea.

Din *Dălinești.*

*

Măeran de pe fântână
Am drăguț ca ș'o lumină,
Umblă două să mi-l ia
Dumnezeu să nu li-l dea,
Umblă două să-l sărute,
Dumnezeu să nu le-ajute!

Din *Valeadieni.*

Nevăstuță dela Brebu
Stai în loc să te întrebe:
„Ai guriță de vândut,
C'aș lua bani împrumut,
Ș'aș lua și eu d'un tult?“
„Gura mea nu e de dat,
La feciorul blăstămat!“

Din *Prebul.*

*

Săracă inima mea
Mult înoată 'n voe rea,
Și a prins a mă durea.
Inimă de putregai
Cum n'am cuțit să te tai
Să văd ce durere ai.

Din *Valeadieni.*

*

Dorul meu ș'al mândrei mele
L'aș purta ziua 'n obiele
Dară mă tem de muere,
Că mo da a desculța
Și dorul mi lo afla
Și l'o da a judeca.

Din *Apadia.*

Culese de ***George Cătană*** înv.

Kossuth. Pe valea Ampoiului oameni mai au cât de cât pământuri, pe Alföld sunt însă ţinuturi întregi în cari ţăranii maghiari n'au decât 500 până la 1000 de jugăre la olaltă. Oamenii aceştia sunt siliţi să facă şi astăzi muncă de robotă, ca să nu moară de foame. Suferinţa şi năcazul îi leagă pe cei năcăjiţi. Umăr la umăr cu ei vom duce lupta.

La toamnă va veni proiectul pentru legea electorală. Vă cerem sprijinul dumneavoastră în lupta grea ce ne stă înainte. Şi eu voiu cere aducerea votului universal nefalsificat, dar voiu cere aceleaşi drepturi şi pentru femei.

Multe femei rămân văduve, femei vrednice cari îşi susţin casa lor cu hărnicia lor, cari au aceleaşi năcazuri şi greutăţi; pe de altă parte sunt mulţi bărbaţi trântori, beţivi. De ce aceştia să aibă drepturi până când femeia harnică să nu aibă? Prin oraşele cu fabrici părinţii pleacă des de dimineaţă la lucru, copiii sunt siliţi să rămână singuri acasă, ce se alege de ei? Comerciul de femei bântue cu toată furia. Mizeriile şi ruşinea aceasta le vom şterge numai dacă şi femeile vor ajunge în parlament. Bărbaţii în zadar strigă. Numai femeia poate înţelege şi simţi miseriile acestea sociale, numai femeia va putea lupta cu tot focul pentru delăturarea lor.

Pe lângă multele năcazuri, ce le avem, azi-mâne va isbucni şi lupta confesională. Legea pe care ministrul cultelor Apponyi o prepară, duce direct la deslănţuirea furiei confesionale. Vă cer dreptul de a lupta în contra astorfel de legi nesocotite. Ce ar fi dacă ar isbucni luptele confesionale prin comunele cu câte 4, 5, 6 confesiuni. Dezastrul ce va urma nu este de prevăzut.

In lupta grea, pe care am dus'o, ne-a stat în ajutor însufleţirea noastră şi pe lângă ea în primul rând pressa noastră. Astăzi pressa e arma cea mai puternică în ducerea luptelor politice. Nu pot să nu-mi aduc aminte, că în anul acesta, unul dintre organele noastre de publicistică *„Gazeta Transilvaniei“* a ajuns o neobicinuită vârstă în Ţara aceasta, vârsta de 70 ani. Felicităm din toată inima »Gazeta Transilvaniei« şi pe valorosul ei director (strigăte nenumărate »să trăiască«). Sprijiniţi cu toţii pressa noastră, abonaţi foile noastre. Ele luptă cu neajunsuri mari. Nenumăratele procese de pressă tind, ca să le ruineze, iar noi singuri fără ajutorul D-voastră nu vom isbuti să le susţinem.

Lupta cea mare de-acum se începe. Avem nădejde (O voce: Dumnezeu şi Maica Precesta să Vă ajute!) că vom triumfa. Pe noi nu ne conduce alt dor decât ca încetul cu încetul s'ajungem să dobândim drepturi pentru poporul nostru. Duceţi-le tuturora femeilor Voastre şi bătrânilor rămaşi acasă, dragostea noastră, spuneţi-le că nu v'am minţit nici-odată. Acelaşi dor ne va călăuzi şi de aci înainte, câtă vreme ochii Voştri plini de dragoste vor fi îndreptaţi în spre noi: dorul luptei sfinte pentru drepturile acestui popor!«

Ordinaţiunile minist. privitoare la Reuniuni.

Delângă Ampoiu 13 August 1903.

De multe ori am cetit prin ziarele noastre, că ministeriul unguresc a refusat aprobarea statutelor vr'unei însoţiri culturale româneşti, cum sunt casine, coruri de cântăreţi şi altele. Se poate că denegări de acestea se întâmplă şi pe motiv, că la compunerea statutelor, nu se ţin în vedere dispoziţiunile ordinaţiunilor esistente. E o calamitate că Ungaria lege despre asociaţiuni şi intruniri nu are, şi întrebarea acestora o regulează ordinaţiuni ministeriale, cari apoi publicându-se numai în limba ungurească în buletinul oficial, nu străbat până la cunoştinţa publicului peste tot, mai vârtos a acelora, cari nu cetesc şi nici nu pricep foaia oficială.

Cred a face un bun serviciu publicului românesc cu următoriul comunicat.

Cu privire la reuniuni, după **cunoştinţa mea**, esistă următoarele ordinaţiuni ministeriale:

Ordinaţiunea ministrului de interne cu data de 29 Aprile 1873 nr. 1394, în privinţa controlării reuniunilor.

In această ordinaţiune, după o espunere mai lungă asupra dreptului de aso[illegible] ministrul dă îndrumare municipiilor, ca să poarte o controlă severă asupra reuniunilor, ca activitatea lor să se estindă în limitele statutelor. Cu privire la controlă dispune apoi următoarele:

1. Conform normativelor esistente ori ce reuniune fiind îndreptăţită de a se constitui numai după vidimarea proiectului său de statute din partea guvernului regesc, nici unei reuniuni nu i-se poate ierta constituirea şi activitatea definitivă până atunci, până când projectul de statute lucrat de cel ce projectează reuniunea, nu va fi provăzut din partea guvernului regesc ca clausula legală de presentare.

Dacă o astfel de constituire abnormală totuşi s'ar întâmpla, preşedintele respectivei reuniuni ori acela care cu ocaziunea constituirei a dus prezidiul, are să fie tras la răspundere de municipiu (comitat.)

2. Toate reuniunile, asociaţiunile şi institutele cari vor esista pe teritoriul municipiului se vor consemna după formularul alăturat, şi se vor subşterne ministrului până la 15 Iuniu a. curent.

3. In viitor la fie-care jumătate de an tot după acel formular, este de a-se subşterne ministrului un conspect despre reuniunile, asociaţiunile şi institutele cari în cursul unui an s'au înfiinţat ori au încetat pe teritoriul muncipiului. In fine

4. In cas când s'ar ivi plânsori fundate, plânsoarea muncipiului are să o cerceteze îndată şi organul obligat la aceasta, sub răspundere proprie are să facă dispoziţiunile necesarii în interesul statului ori a membrilor reuniunii: iară în cazuri mai momentoase asupra plângerilor şi asupra dispoziţiunilor făcute din cas in cas să facă fără amânare raport ministrului.

Ordinaţiunea ministrului de interne dto 2 Mai 1875 nr. 1508/pres. în causa reuniunilor.

In această ordinaţiune după o mică introducere, ministrul zice următoarele:

»Cu abatere dela pracsa de până acuma am statorit, că fie-care reuniune carea vine de a fi amintită la ministeriul seu, să-şi poată începe activitatea cu trecerea de 40 zile după sosirea statutelor sale la ministeriu, dacă în acest restimp nu s'au făcut observări asupra acestora« Apoi după ce ministrul îndreaptă organele sale ca cu toată severitatea să controleze reuniunile, alătură ordinaţiunei sale şi normativul referitor la aceasta. Acesta î-l comunic în toată estensiunea sa.

Adaus la circulara 1508/1875. M. I. Pres.

Procedura cu privire la provederea causelor de reuniuni, respective concederea şi controlarea acestora.

I. Recerinţa principală pentru formarea ori cărei reuniuni este ca projectul său de statute, să-l substearnă pe calea municipiului competent regimului unguresc spre vidimare.

Dacă asupra projectului de statute astfel subşternut, în restimp de 40 de zile dela sosirea lui faptică la guvernul regesc nu s'a luat deciziune ori nu s'a făcut vr'o observare la statutele respectivei reuniuni: î-şi poate începe activitatea provisoră fiecare reuniune însă numai atunci să poate considera de constituită definitiv, dacă statutele sale subşternute în regulă s'au provăzut cu vidimarea guvernului.

II. Reuniuni a căror scop diferă esenţial nu se pot forma sub un titlu cu statute comune; prin urmare cu statute separate trebue constituite reuniunile politice, umanistice, de câştig, de cultură universală şi economice.

Reuniune naţionalistă se poate forma numai ca reuniune literară şi de cultură universală.

III. Membru unei reuniuni politice ori de lucrători poate fi numai un cetăţan ungar.

Membrii onorari ai unei reuniuni cu scop societiţific, de cultură universală şi literară, — între cari se numără şi reuniunile naţionaliste amintite sub punct II, — pot fi şi supuşi ai unui stat străin, dacă alegerea lor o va confirma guvernul regesc.

IV. La reuniunile politice şi de lucrători formarea de reuniuni-filiale nu se admite.

La altfel de reuniuni se va decreta cu respect la scopul reuniunei, la chiemarea şi la natura ei — conform cualificaţiunei statutelor.

V. Ca reuniuni de lucrători numai acele se consideră cari se formează în conformitate cu legea industrială.

Altfel de reuniuni, chiar şi dacă s'ar forma prin lucrători, cad sub acelaş respect, ca şi cum s'ar fonda prin orice indivizi, cari nu se ocupă cu lucrul.

VI. Folosirea titlului »naţional« nu se concede reuniunilor.

VII. Reuniunilor din patrie nu le este permis să folosească emblema, colorile ori insigniile unui stat străin.

VIII. Comunele şi corporaţiunile, şi în cas dacă conform statutelor pot să între ca membri în vr'o reuniune, afară de asociaţiunile pe acţii, n'au drept să iea parte parte prin mandatări la pertractări şi votare.

IX. Fie-care statut de reuniune trebue să conţină, dispoziţiunea că în acel caz, dacă nu observă scopul şi procedura stabilită în statute, respective cercul său de activitate, reuniunea poate fi neamânat suspendată de guvernul regesc, încât prin continuarea activităţii sale s'ar vătăma interesul statutului ori cel material al membrilor şi amăsurat resultatului investigaţiunei normale urmate poate fi şi disolvată definitiv, ori poate fi obligată de a-şi observa cu toată punctualitatea statutelor sub urmările disolvării. Nu strică de a cunoaşte şi: *ordinaţiunea ministrului de interne cu datul 2 Faur 1898 nr. 1136/presid.* despre cualificarea de transgresiune a participării la o reuniune formată ori constituită contra normativelor, respective la una ce prin autoritate s'a desfiinţat ori s'a suspendat.

Conform ordinaţiunii ministrului de interne cu data 2 Mai 1875 Nr. 1508 prez d. fi care reuniune înainte de a se constitui e obligată ca projectul său de statute, pe calea municipiului său competent, să-l subştearnă guvernului reg. unguresc. Dacă asupra unui project de statute astfel subşternut în restimp de 40 zile decisiune nu s'a adus ori observări nu s'au făcut, reuniunea poate ce e drept să-şi înceapă provisoriu activitatea, definitiv însă numai atunci se poate constitui, dacă statutele sale s'au provăzut cu vidimarea guvernului regesc.

Pentru ca să se poată câştiga valoare dispoziţiunilor acestea ordinaţiuni, formarea şi constituirea vre unei reuniuni în contra regulelor amintite, precum şi participarea la conducerea, la adunările sau la orice activitate a reuniunilor astfel constituite, ori înfiinţate ori suspendate, pe baza § 1 art. Leg. XI: 1879 o cualific de transgresiune, şi dispun ca să se pedepsească cu reclusiune până la 15 zile şi amendă în bani până la 100 florini.

Comunicate de *Sinul Popii.*

Alcoholul şi sistemul nervos.

(Incheiere).

Am scris acest tractat despre naşterea, făptura, lucrarea şi urmările triste şi funeste ale alcoholului mai pe larg şi mai cu seamă pentru poporul nostru român, arătându-i şi descriindu-i în colori adevărate şi pe base ştientifice acele stricăciuni şi pustiiri teribile, cari se produc prin consumul mare al acestui demon înfricoşat, ca aşia cunoscându-l mai apriat, să se poată feri de dânsul şi eventual să poată şi scăpa din ghiarăle lui.

Cu durere trebue să mărturisesc, că sărmanul nostru popor nu e scutit de loc de patima consumului de alcohol, din contra acest venin spre cea mai mare pagubă morală, materială şi naţională în unele cercuri şi ţinuturi ale frumoasei noastre ţări a cucerit şi cucereşte mereu tot mai mult teren în mod înspăimântător de mare. Şi este de sine înţeles şi constatat, că popoarele stăpânite de patima alcoholului nu pot merge înainte, degenerează trupeşte şi sufleteşte şi preste vreme pier din sânul popoarelor vrednice de a trăi.

Uitându-ne împrejurul nostru vedem că toate popoarele culte au înfiinţat şi înfiinţează în contra alcoholului *societăţii şi reuniunei de temperanţă*, — aşa vecinii noştri Saşi — un popor abia de 2 sute de mii, în aceşti 2 ani din urmă au înfiinţat *16 loge de temperanţă* — fiecare cu mai multe sute de membri, — şi noi un popor de trei milione ce am făcut până acuma în astă privinţă?

Vedem cu bucurie, că în unele comune şi comitate să iau hotărâri binefăcătoare, ca în anumite timpuri de ispite — adecă în Dumineci şi sărbători crăşmele să fie închise, pentruca sărbătorile să fie în adevăr numai zile de recreaţie trupească şi sufletească.

Aşa dar' în zilele acestea critice ale vieţii noastre e timpul suprem, ca cei chemaţi să se pună din toate puterile pe lucru. In rândul prim sunt chemaţi preoţii, învăţătorii şi întreaga inteligenţa noastră, ca să lămurească tot poporul despre patima beţiei, — cei dintâi în biserică, învăţătorii în şcoli, iar inteligenţa prin prelegeri publice, *prin înfiinţare de reuniuni de temperanţă*, — de biblioteci poporale cu broşuri potrivite şi folositoare ect.

Dacă cu consequenţa de fer se vor urma aceste sfaturi şi învăţături şi se vor duce pretutindenea în îndeplinire, — atunci în câţiva ani vom avea un tineret moral şi sănătos, vom avea comune înfloritoare, economii frumoase, preste tot un popor bun de laudă şi exemplar, pe care Dumnezeu îl va ajuta în întreprinderile lui şi pe care nici un vrăjmaş nu'l va putea învinge.

Nu am scris acestea rînduri *şi nici nu-am insistat, pentruca omul să nu bea absolut nici un pocal de vin ori de bere*, cari în anumite timpuri şi împrejurări pot să fie spre întărire şi folos corpului, dar am arătat prin ele ce primejdie mare este *patima beţiei*. am arătat pe base ştienţifice imensele miserii, cari le produce preste tot alcoholul, din care causă e învederat ca lumina soarelui, că el este cel mai mare vrăjmaş al întregei omenimi.

Dacă îmi va fi succes, c'a prin acest tractat să salvez baremi numai o parte mică a mult încercatului nostru popor de acest venin înfiorător, care cu încetul îl duce la sapă de lemn şi îl mistue până la măduva spinărei, — atunci voiu avea cea mai deplină satisfacţie — de a fi făcut şi pe această cale un mare bine neamului meu, ale cărui interese totdeauna după putinţă le-am slujit cu dragoste şi bună voinţă.

Sibiiu, în Iulie 1908.

Dr. Ioan Popp,
c. şi r. medic-colonel în retragere.

Adunarea generală

a Societăţii pentru fond de teatru român

Mâne şi poimâne se ţine în Oraviţa adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru român.

Ca cetitorii noştri să cunoască obiectele principale, cu cari se ocupă această adunare, dăm loc aici în toată estinderea sa următorului:

Raport general al comitetului „Societăţii pentru fond de teatru român“.

Onorată adunare generală!

Având a Vă face darea de samă despre cele ce s'au iniţiat şi petrecut în sânul Comitetului în decursul anului 1907/8, spre a îndruma pe calea progresului activitatea Societăţii pentru fond de teatru român, trebue să Vă înfăţişăm înainte de toate un mic tablou al ultimei adunări generale ţinute în Cohalm, la 17 şi 18 Noemvrie a. tr. Această adunarea s'a ţinut mai târziu ca de obiceiu. Întârzierea se motivează prin două cauze: moartea neuitatului nostru preşedinte Iosif Vulcan şi pedecile pricinuite de împrejurările locale din Cohalm. Fraţii din Cohalm ne-au primit cu dragostea impusă de sfinţenia cauzei. Fiind însă prea mică la număr clasa noastră cultă de acolo şi fiindcă oraşul cu jurul său stau mai la o parte de liniile de comunicaţie, ceeace face ca oamenii de pe acolo să fie mai puţin agitaţi de flacăra vieţii artistice şi sociale, succesul adunării generale nu părea asigurat, din care cauză simţământul de temere şi sfială înfiora şi descuragià inimile fruntaşilor noştri de aci. Comitetul de altă parte observând situaţiunea dată a stăruit cu tot dinadinsul, ca Societatea să-şi ţină acolo adunarea generală. In vederea problemei culturale, ce ni s'a impus, Comitetul a dus din Braşov la Cohalm, în contul societăţii, o trupă de diletanţi sub conducerea bursierului nostru, d-lui A. P. Bănuţiu şi corul bisericii Sfântului Nicolae din Braşov, sub conducerea d-lui G. Dima mijlocind astfel darea unui concert şi a une

reprezentații teatrale, cari au ridicat puterea morală a Românilor din acel centru puternic săsesc. In felul acesta rezultatul moral al adunării din Cohalm a fost foarte mare. Se înțelege spesele încă au fost mari, au trecut peste venitele încassate dela concert și dela reprezentațiunea teatrală.

Societatea pentru fond de teatru român, în basa hotărîrii adunării generale din anul trecut, a trăit anul acesta văduvită, fără președinte. Afacerile și interesele ei au fost reprezentate de comitet sub conducerea vicepreședintelui d-l Virgil Onițiu.

Comitetul a ținut, dela ultima adunare generală încoace, din Noemvrie anul trecut, 8 ședințe, în cari s'au resolvat afacerile curente și sau inițiat măsurile de luat pentru propășirea societății.

Comitetul a dat deosebit interes trebuințelor și condițiilor menite a înainta scopul societății, noastre. N'a nesocotit nici un mijloc ce însemnează progres pentru societatea noastră, dar a fost nevoit a ținea cont și de condițiile și restricțiunile, ce ni se impun de planul de acțiune, în care se indică calea de urmat pentru timp de 10 ani, în vederea punerii unui fundament solid pentru instituțiunea teatrală.

Ținut în cadrul acelui plan de acțiune, care are în vedere o lucrare sistematică pentru scopul, ce urmărește societatea noastră, Comitetul, dela care se cere, cu drept, ca să fie totdeauna și la toate chestiunile conștientios față cu realitatea, nu poate inactiva toate dorințele, ce se ivesc din diferite părți, ca expresiuni ale inimilor înflăcărate pentru cultura și arta românească și dornice a vedea realisate cât mai îngrabă și cât mai multe dispoziții practice în vederea mulțumirii și desvoltării vieții noastre culturale și artistice. La formarea unei trupe teatrale nu ne putem încă cugeta. Nici pentru publime prea îndepărtate nu avem voie să împărțim puterile materiale ale societății. Trebuie să stăruim înainte de toate la augmentarea fondului și la prepararea terenului pentru teatru cualificându-ne puterile necesare și preparându-ne publicul, pentru a ști gustă arta și a ști jertfi pentru artă. Dar credem, că suma, cu care s'a servit și anul acesta interesele artei și culturii noastre, — cor. 12070·93 — este suficientă în raport cu venitele ce are acum societatea.

E cert însă, că și în direcțiunea aceasta se poate lucră cu succes numai având la dispoziție un artist, care în baza culturii sale superioare, a însuflețirii sale pentru cauza teatrului, a firii sale simpatice și a iscusinței sale va puteà conduce personal mișcarea teatrală organizând și instruind trupe de diletanți și colaborând cu acestea la reprezentații artistice. Și în privința aceasta ne place a crede, că cu anul, în care intrăm, putem îndrumă activitatea societății noastre pe acesta cale, prin bursierul nostru d-l Aurel P. Bănuțiu, care și-a terminat studiile de conservator și e chemat acuma să-și consacre toate forțele sale pentru binele, ce reprezentă societatea noastră.

Un bun serviciu a adus cauzei acesteia și d-l Zaharie Bârsan, cu doamna sa, prin turneurile sale artistice. Comitetul apreciând aceasta activitate a d-lui Bârsan l'a ajutorat și anul acesta, de la ultima adunare generală încoaci, cu 1500 cor.

Am atins chestiunile acestea și cu gândul, ca să se clarifice pozițiunea noastră, în fața acelora, cari se interesează și discut asupra problemei societății noastre.

* * *

Cu fonografiul s'a făcut anul acesta încercări și deprinderi, dar nu s'a putut face încă întrebuințare de acest mijloc conform dorinței noastre. Anul acesta ni s'au pus la ordinea zilei multe trebuințe, cari au reclamat jertfe în bani. Ca să nu se ridice suma cheltuielilor la o cifră neadmisibilă, am fost nevoiți a pune sarcina aceasta în contul anului viitor.

* * *

Comitetul a îndeplinit altcum dorințele adunării gen. din anul trecut. Chestiunile sunt parte absolvate, parte puse în curs.

In ce privește hotărîrea prin care a fost însărcinat comitetul, a studiă chestiunea înființării de comitete-filiale, prevăzute în statute la §. 12, vă prezentăm o propunere, în senzul, ca să se execute acea dispozițiune din statute, având acum ocaziunea și putința de a face ca să se poată susțineă interesul și viața în sânul ăstor fel de »comitete-filiale« contemplate în statute.

Discursurile rostite de neuitatul nostru președinte Iosif Vulcan la deschiderea adunărilor generale, conduse de el s'au adunat și copiat și e chestie de timp numai să se pună sub pressă, conform hotărârii adunării generale.

De pictarea portretului fericitului nostru președinte nu s'a putut comitetul îngriji neavând încă localul dorit, unde să sa păstreze în modul corăspunzător. In viitor comitetul e nevoit a închiria o locuință pentru un birou și atunci chestiunea pictării portretului devine actuală.

Bursele. — Societatea a avut în anul 1907/8 2 bursieri, pe d-nii: Aurel Bănuțiu în București, și Ionel Crișan la conservatorul din Viena, și un ajutorat, pe d-l Nicolae Băilă. D-nii Bănuțiu și Băilă au absolvat cu succes conservatorul din București. Pe d-l Bănuțiu, fost bursier al societății, Comitetul l'a angajat în serviciul societății, în baza planului de acțiune și a concluzului din adunarea generală din Sibiiu, ca funcționar sub titlul: director artistic al societății. Pe d-l Băilă, care a fost numai ajutorat, pentru un an și jumătate, pentruca să-și poată continuă studiile începute pentru dobândirea cualificației sale, Comitetul nu a fost în situație a-l angaja în serviciul societății.

D-lui Bănuțiu, care e pus a'și consacră viața în serviciul Thaliei române, i-s'a deschis un frumos cerc de o activitate apostolească, deocamdată cel descris în planul de acțiune, cu probleme atât de importante pentru opera de desvoltare a neamului nostru. Va aveà să ne organiseze și instruieze trupe de diletanți și să conducă în persoană, în mod metodic, mișcarea teatrală la noi, să-i dee puterea înviguratoare și nobilitatoare, ca aceea să devină un adevărat mijloc pentru desvoltarea vieții noastre artistice și culturale. La studiu mai avem acum numai pe d-l Ionel Crișan, care va urmă și în viitor la conservatorul din Viena, la muzică și teatru.

Averea Societății. — Averea Societății s'a sporit și în anul acesta. Fondul constă, la 30 Iunie st. n. a. c. din 434,318.84 cor. Sporiul anului este de 24,898·93 cor. Datele speciale despre starea averii, despre mișcarea cassei și peste tot despre exercițiul anului 1907/8 se găsesc în rapoartele și socotelile prezentate de cassierul societății și alăturate la acest raport.

Averea se află și acum spre păstrare în »deposit«, la »Albina«, filiala în Brașov. Despre ființa averei și felul administrării ei comitetul se convinge, în baza revizuirii, ce face de repețite ori.

Membrii. — Societatea are și acum tot cam atâți membrii câți aveà în anul trecut. In raport cu numărul, ce se dobândeste cu ocazia adunărilor generale, se perde tot deodată de altă parte din cei înscriși mai înainte, cari nu s'au putut însufleți îndeajuns de scopul și importanța acestei societăți. Avem membri fundatori 78, pe viață 114, ordinari 235 și ajutători 18, peste tot 445, număr destul de neînsemnat în proporția mulțimei de oameni culți și cu stare, de care ne putem mândri azi.

Să sperăm că cu înființarea comitetelor filiale ale societății, a societăților de diletanți și în urma conducerii mișcăcii teatrale, cum se contemplează pentru viitor, prin intrevenirea personală a directorului artistic al sociatății, se va dobândi rezultate mai bune și în ce privește numărul membrilor.

Vorbește apoi raportul despre membrii, cari s'au înscris la adunarea din Cohalm și în decursul anului și face amintire despre moartea membrilor fundatori: episcopul *Popea* și canonicul *Sarcadi* din Oradea-mare și a membrului pe viață *Ianculescu* (Lugoș) și a membrilor ordinari: *Beșan* notar public Lugoș și *Crașovean* preot în Babșa. Apoi vorbește despre biblioteca teatrului, care se va spori anul acesta cu 11 piese, ajungând numărul bibliotecii teatrale la 23.

Raportul amănunțit despre „Biblioteca teatrală" îl vom da în numărul viitor.

Anuarul de pe anul 1906/7 a apărut zilele acestea, pe 10 coale și ¼ de tipar și s'a împărțit membrilor societății, ziarelor și revistelor, societăților culturale și bărbaților însemnați în viața noastră românească.

În acest anuar nu s'a mai continuat cu adunarea datelor despre mișcarea teatrală dela noi. Despre cele mai multe reprezentații ni se mai publică știri și programe în ziare și reviste. Culegerea datelor după reviste și ziare ar fi prea de tot necompletă.

*

Cu acestea am terminat, Onorată adunare generală, comunicările, ce aveam să vă facem.

În urmă ne rugăm ca apreciându-le cu măsura dreaptă să binevoiască Onorata adunare generală a enunță:

I. Se ia la cunoștință cele cuprinse în acest raport.

II. Se ia la cunoștință dispozițiile comitetului cu privire la împărțirea burselor, premiilor și ajutoarelor.

III. Declară de membru pe viață pe d-l profesor *Andreiu Bârseanu*, înscris în decursul anului 1907/1908.

IV. Exprimă durerea sa pentru perderea membrilor reposați.

V. Adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român decretează în puterea §-lui 12 din Statute formarea și organisarea de »Comitete filiale« »pentru promovarea scopului Societății«, în diferitele centre de populație românească din țară, fie în orașe, fie în sate.

Comitetele filiale se vor compune, după împrejurările locale, din cel puțin 3 și cel mult 9 persoane, însuflețite pentru causa teatrului, cari ori că însești vor face parte și din trupa de diletanți, ce se va constitui în acea localitate, ori că iau numai sarcina a conlucră la constituirea de asemenea trupe de diletanți, în orașul lor și în jur.

Comitetele filiale se vor înființă, unde se trebuință, sub conducerea directorului artistic al societății ori a unui membru al Comitetului central.

Problema comitetelor filiale este:

a) de a înscrie membri noi pentru societate și de a încassă taxele;

b) de a arangiă reprezentațiuni teatrale, concerte, conferințe, excursiuni și de a inițiă ori propune mijloace și dispozițiuni pentru »promovarea scopului Societății« în genere, precum și în special în ce privește ținutul, unde funcționează acele comitete filiale;

c) de a face Comitetului central raport despre activitatea lor, de două-ori în an, în Dec. și Iunie.

Taxele, de ori-ce categorie de membru, au a se transpune toate Comitetului central, iar din venitele realisate pe alte căi — afară de cele dela producțiunile teatrale făcute cu concursul Directorului artistic al societății, cari se împart sub alt raport — 25% se vor transpune Comitetului central în folosul societății și 75% se vor întrebuință pentru scopuri menite a desvoltă viața culturală și artistică românească în acea localitate, după cum cade de acord majoritatea comitetelor filiale.

Comitetele filiale vor stà sub conducerea secretarului societății. In ce privește administrarea și transpunerea taxelor și a altor venite, peste tot în ce privește partea financiară, Comitetele filiale se vor adresă cassierului societății, în alte privințe însă secretarului sau directorului artistic al societății.

VI. Censurând socotelile și actele de cassă de pe anul 1907/8 și găsindu-le corecte dă comitetului absolutorul pentru gestiunea anu'ui 1907/8.

VII. Votează budgetul pentru exercițiul anului 1908/9 în felul presentat de comitet.

Și în fine Comitetul propune, în baza hotărârii adunării generale din anul trecut, ca Onorata Adunare generală să aleagă o persoană chemată a conduce societatea ca președinte.

Din ședința comitetului Societății pentru fond de teatru român, ținută la 13 August 1908.

Virgil Onițiu, v.-președinte. *Dr. Iosif Blaga,* secretar.

ȘTIRILE ZILEI.

— 14 August v.

Procesul nostru de pressă. Pertractarea finală a procesului de pressă intentat ziarului nostru pentru publicarea în estras a articolului poetului norvegian Björnsterne Björnson, *„Opresiunea maghiară"*, apărut în revista franceză »Le Courrier Européen«, a fost fixată de către președintele curții cu jurați din Târgul Mureșului pe ziua de *17 Septemvrie.* Pentru reproducerea acestui articol în extras este pus sub acuză d-l Ioan *Spuderca.*

O veste bună din Dârstele Brașovului. Ni se scrie: Comuna Dârstele Brașovului însuflețită de dragostea pentru dulcea limbă strămoșească, cu toate greutățile impuse de noua lege școlară, *a hotărît, Duminecă 10 August st. v. 1908, în adunarea sinodală, cu unanimitatea voturilor, susținerea școalei gr. or. confesionale și mai departe.* Suntem mân'rii, a ne alătura și noi de satădata la acele comune fruntașe, cari jertfindu-și cei din urmă bani, munciți în arșița dogoratoare a soarelui de Iulie, pe ogorul osândei și al durerii, au hotărât și au decis fără întârziere, fără zăbavă susținerea școalei, izvorătoare de lumină, de căldură și de carte. Suntem mândri pe vrednicul nostru păstor sufletesc, Ioan Broșu, care ne'a condus, care ne-a luminat mintea și ne-a întărit inimile, pentru suportarea sarcinilor grele impuse de noua lege școlară; dânsul a dat dovadă și de astă dată, că nu este numai un ales slujitor al altarului, ci și un bun și însuflețit fiu al națiunei noastre. Pentru truda neobosită a Sfinției Sale, noi parochienii îi vom fi pururea recunoscători și i vom da întotdeauna ajutorul necesar, întru ajungerea scopului înălțător, spre care năzuește cu pași hotărâți.

Primiți D-le Redactor, asigurarea deosebitei mele stime: *I. Dârstariu.*

Hramul bisericei Sf. Adormiri din Brașov-cetate se va serba Duminecă în 17/30 August a. c. La această festivitate bisericească comitetul bisericei Sf. Adormiri învită cu toată onoarea pe membrii comitetului bisericii Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu și onoratul public românesc din Brașov.

Teatru român în Sibiiu. O societate de diletanți din Sibiiu va aranja în 4 Sept. st. n. o reprezentație teatrală, cu concursul domnului și doamnei *Z. Bârsan.* Se vor preda două piese teatrale (comedii) necunoscute publicului nostru și apoi declamații. Reprezentația se va da în sala cea mare a Casei Naționale.

Aprobare. Ni-se comunică că Inaltul Ministru de culte și instrucțiune publică reg. ung. cu ordinul nr. 14,284/908, a aprobat *Abecedarul* de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan, pentru a se folosi în școalele poporale din patrie, cu limba de propunere română. Cartea de cetire de aceiași autori deasemenea a înaintată pentru aprobare. Se pot comanda la librăria archidiecezană în Sibiiu și la autori în Săliște.

Pentru masa studenților români din Brașov a contribuit d-na văd. Elena B. *Craioveanu* suma de 10 cor. în amintirea iubitilor ei Ioan, Vasile și George.

Primească marinimoasa donatoare cele mai sincere mulțămițe. *Direcțiunea gimnazului gr. or. român.*

Ducele Carol Corvin de Mecklemburg Strelitz, a murit Marți noaptea la băile Saint-Martin de lângă Metz, în urma unei boli de inimă.

Descoperirea unor furturi militare. La fabrica de muniții și arme germane din Berlin s'au descoperit mari furturi. Au fost ascultați până acum 20 funcționari implicați în aceste furturi. La perchizițiile făcute s'au dat peste adevărate depozite de arme și muniții. Statul a fost păgubit cu mii de mărci.

Un învățător român cualificat cântăreț foarte bun și de prezinte pensionat, caută aplicare ca cantor la vre-o stațiune cantorală gr. catolică, unde ar fi și ceva loc cantoral ori lecțional. Pentru deslușiri să se adreseze la oficiul par. gr. cat. Comarosul deșert (Puszta Kamaros), Nagy Sarmos.

Falsificări. Progresele din ziua de astăzi au contribuit la multe falsificări. In orașe se vând alimente falsificate, iar la sate producte de industrie falsificate. De un timp încoace săpunul Schicht se imitează în diferite moduri. Săpunul Schicht are ca marcă depusă cerbul sărind, dar obvin și pe alte săpunuri animale diferite cu și fără coarne, care seamănă cu cerbul Schicht. La cumpărcre să se observe nu numai marca »Cerbu«, dar și numele »Schicht« tipărit.

S'a perdut un câne de vânat cu pete cafenii, ascultă la numele Hector. Adresa Strapa Caterinei Nr. 8.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei" se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilare, a „Gazetei" *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariștilor români din Transilvania și Ungaria.*

ULTIME ȘTIRI.

Odesa, 27 August. Progromurile din Rusia de sud, iau un caracter foarte amenințător. Sâmbătă s'au organizat demonstrațiuni și turburări antisemite în centrul orașului Odessa. Mai mulți evrei au fost grav răniți. Câțiva sunt mai ușor răniți.

Londra. 27 August. „Morning Post" află din Viena, că puterile europene vor concentra în orașele mai mari ale Macedoniei pe ofițerii de jandarmerie respectivi. Pentru moment rechemarea definitivă a acestor ofițeri nu e probabilă.

Din Ţara Făgăraşului.

(Un răsunet.)

Am cetit legitima indignare a corespondentului Dv. din comitatul Făgăraşului în „Gazeta“ de Duminecă Nr. 32, prin care se împărtăşeşte că „Ungaria“ lui Moldovan Gergely, începe a se răspândi prin comunele de pe Ţara Oltului. Slab lucru, dacă se mai găsesc oameni uitaţi de Dumnezeu, cari să se adape din otrava acelei foi ce o scoate un om, care de mult s'a lăpădat de neamul său şi lucră din răsputeri cu duşmănie în contra românismului nostru.

Moldovan Gergely schimbându-şi numele, nici nu mai are dreptul să fie numărat între Români. Nu este deci mirare, dacă el îşi imparte marfa otrăvitoare, unde numai poate. Ceeace face, face pe plată. Asta îi este meseria. Dumnezeu să ne ferească de astfel de Români!

Durere şi amar mă cuprinde însă, când cetesc a doua foae românească, primită deodată cu ziarul · v, în care văd, în fruntea foii *„O scrisoare deschisă“* adresată d lui Dr. Grigore Moldovan, profesor universitar în Cluj şi semnată de *Dr. Emil Babeş.*

Ţineam că Dr. E. Babeş după ce singur s'a convins, că nu sunt realizabile principiile, pentru cari a paradat atâta timp prin ziarele române şi după ce singur s'a lăpădat în fine şi numai de gândul, că ar fi vrut să înfiinţeze un partid, aşa zis moderat, ţineam zic, că Dr. E. B. îşi va fi adus aminte că este fiiul acelui bărbat distins şi venerat, care prin înţelepciunea şi energia sa şi-a câştigat un nume neperitor în istoria suferinţelor noastre... şi că prin urmare faptele sale, pe viitor, ne vor face să stimăm şi mai mult umbra bunului său părinte.

„Scrisoarea deschisă“ este un atestat din cele mai ignobile pentru Dr. E. B. A te plocon. cu atâta reverenţă şi a te prosterne cu atâta tămâie dinaintea unui Moldovan Gergely, este degradator pentru fiul fericitului Vincenţiu Babeţ.

Acuma văd că m'am înşelat în toate presupunerile mele despre curata iubire de neam a fiului vrednicului luptător român.

Toate giugiulirile aceste de dragoste, Dr. E. B, i-le putea arăta lui M. G. acasă la Budapesta, în odaia sa, ori în Cluj la redacţia „Ungariei“, ca să nu'l vadă lumea şi să-şi facă cruce!

Culmea netrebniciei este, că „Tel. Rom.“ găzdueşte la loc de frunte o scrisoare, prin care se glorifică un individ, care şi-a pierdut cu desăvârşire orice drept de a mai fi privit ca fiu al naţiunei române.

Dacă organul marelui Şaguna, astăzi şi-a uitat de sine şi face astfel de servicii naţiei, dacă astăzi serveşte ca exemplu de corupţie, nu de virtute şi mândrie românească, atunci nu putem decât să aducem aminte succesorului marelui archiereu, ca să ţină cont că istoria judecă făr' de milă faptele celor mici ca şi a celor mari.

Rusticus.

Peregrinaj la sfânta mănăstire Hodoş-Bodrog.

— August 1908.

Sărbătoarea schimbării la faţă a Domnului nostru Isus Christos a fost şi în anul acesta ca şi în anii premergători un prilej binecuvântat, ca credincioşii bisericei noastre să-şi manifesteze şi în timpurile grele, în care trăim, simţul de pietate şi alipire cătră sfânta maică biserică, dragostea de neam şi limbă prin peregrinaje grandioase din mici şi mari depărtări la sfânta mănăstire Hodoş-Bodrog, unde să afle mângăere sufletească şi vindecare de suferinţele trupeşti şi sufleteşti.

Cu aceasta ocaziune — deşi timpul ploios a împedecat multe peregrinaje deja anunţate şi pregătite — sfânta mănăstire a întrunit între zidurile ei un număr considerabil de creştini evlavioşi, cari n'au cruţat ostenelele călătoriilor grele şi îndelungate pe jos, ci au alergat cu trupul şi cu sufletul spre a să închina lui Dumnezeu şi a aduce mulţămită pentru darurile sale înbelşugate şi a-i cere milă şi ajutor pentru a putea învinge cu tăria credinţei străbune năcazurile vieţii, sperând venirea unor timpuri mai fericite pentru progresul nostru religios cultural.

In grupe mai mari sosiră credincioşi din comunele Chişoda, Bucovăţ, Ghiroda, Remetea-timişană, sub conducerea preoţilor Dimitrie Ionescu şi Victor Aga şi a învăţătorului Ciorogar, din comuna Pâncota şi comunele învecinate sub conducerea preotului I. Iercoşan, din Jadani şi Murani sub conducerea pedagogului Vulpe, iar în grupe mai mici din comunele îndepărtate Jabar, Hitiaş şi toate comunele învecinate din Arad, Pecica, Feulac, Munar, Săcugi şi comunele podgoriei arădane.

Toate aceste grupe de peregrinaj au fost întîmpinate la sosirea lor de Inalt Prea Cuvioşia Sa Arhimandritul Augustin Hamsea cu azistenţa părinţilor sfintei mănăstiri, adresând fiecărei grupe în special cuvinte de bineventare şi mângăere sufletească.

Grupele apoi sosite între zidurile sfintei mănăstiri rând de rând încunjură sfânta biserică între sunetul clopotelor şi a cântărilor evlavioase. — In presara sfintei sărbători s'a celebrat priveghere, la care a pontificat părintele arhimandrit egumen al sfintei mănăstiri Augustin Hamsea, prelungindu-se înălţătoarele servicii până cătră mezul nopţii, după cari apoi peregrinii grupe de grupe cu lumini în mâni petrec toată noaptea în cânturi, rugăciuni şi laude duhovniceşti. A fost un aspect grandios această manifestare a simţului religios, drept dovadă că poporul nostru ţine cu tărie la credinţa sa străbună, care unica îi poate aduce îmângăiere şi fericire pe căile viforoase ale vieţii pământeşti.

Totodată li-s'au oficiat sfântul maslu şi diferite rugăciuni pentru trebuinţele vieţii şi s'au mărturisit şi împărtăşit cu sfintele Taine o mulţime de credincioşi. In ziua serbării liturgia a oficiat-o părintele arhimandrit Augustin Hamsea cu azistenţa părinţilor sfintei mănăstiri şi a preoţilor prezenţi. După priceasnă părintele arhimandrit rosteşte mulţimei credincioşilor o cuvântare, care prin bogăţia învăţăturilor morale ilustrate cu exemple din viaţa poporului nostru, predată într'un limbaj poporal şi cu o vervă oratorică de admirat, a produs o impresie adâncă în inimile ascultătorilor. Am văzut mulţi ochi înotând în lacrimi şi inimi adânc mişcate sub impresiunea adevărurilor rostite din o inimă înduioşată de năcazurile ce copleşesc viaţa credincioşilor noştri.

Credinţa în Dumnezeu, castitatea şi binecuvântarea vieţii casnice prin bogăţia şi creşterea de fii şi fiice bune, cari sunt tezaurul şi temelia prosperării neamului nostru, chivernisirea înţeleaptă a averilor moştenite dela părinţi, sărăcia pricinuită prin lux şi cenzurarea fără măsură a beuturilor spirtoase, conservarea tradiţiunilor şi datinelor străbune, în special îndeletnicirea cu industria casnică şi alipirea cu ambiţiune la portul strămoşesc, au fost părţile principale ale cuvântării, de cari nu se prea aud rostindu-se în bisericile noastre După săvârşirea sfintei liturgii diferitele grupe de peregrini au fost petrecute cu ceremonialul aici obicinuit până la eşirea lor de pe teritoriul sfintei mănăstiri.

La despărţire, părintele arhimandrit le împrospătează în memorie învăţăturile auzite, binecuvântându-i dimpreună cu casnicii lor şi dorind, ca merindea sufletească să o împărtăşească şi consătenilor lor, îndemnându-i pe toţi la păstrarea credinţei şi manifestarea ei prin fapte creştineşti şi viaţă morală. — Peregrinii mulţămesc pentru buna primire şi pentru învăţăturile împărtăşite, promiţând solemn, că cele auzite vor afla resunet în sufletele lor şi le vor ţinea ca un îndemn puternic pentru îndreptarea vieţii lor şi le vor împărtăşi ca o veste bună şi celor d'acasă, ca să fie pentru toţi o hrană sufletească şi un îndreptar spre practicarea tot mai intenzivă a virtuţilor creştineşti.

Astfel s'a petrecut şi terminat sărbătoarea »Schimbării la faţă« între zidurile unicei noastre mănăstiri, al cărei prepozit prin distinsele sale calităţi pastorale, deosebita-i amabilitate, dragoste de biserică şi neam şi hărnicie personală a ştiut să înalţe acest lăcaş dumnezeesc la adevărata sa menire, de a fi un centru de cultură religioasă a poporului nostru.

Privitorul.

Un cuvânt

la publicarea concurselor învăţătoreşti!

Cred, că săvârşesc un lucru folositor causei noastre româneşti, şi în special causei noastre bisericeşti-şcolare, când dau la lumină unele observări făcute cu ocasiunea publicării concurselor învăţătoreşti din vara acestui an. Zace în interesul dăscălimei noastre, ca cestiunile nelămurite sau chiar interpretate greşit din partea unora sau altora să le limpezim cu puterea convingerii echitabilităţii şi dreptăţii. Este adevărat şi aceea, că de când cu intrarea în viaţă a legii apponyiane, dăscălimea română înoată încă în întunerecul neorientării, în necunoaşterea pe de plin a legii suspomenite.

... Ochiului binevăzător i-se va fi atras luarea aminte asupra felului cum se publică concursele învăţătoreşti prin ziarul oficios »Telegraful Român«. In multe concurse publicate aflăm următoarele părţi ce ne interesează: *doritorii de a ocupa postul de învăţător din comuna X. Y. sunt îndreptăţiţi la cererea cuincuenalului prescris de lege numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere în acea comună«...* Ne este cunoscută deja de 6 luni de zile ordinaţiunea ministerială, prin care se zice că învăţătorul este în drept a-şi computa anii de serviciu dela *datul diplomei*, fără considerare de locul unde a servit, ceea ce vine în directă contrazicere cu modul publicării celor mai multe concursuri la noi. In numărul din 6 August st. n. a. c. al foii »Néptanitók Lapja« se atrage din nou atenţiunea din partea ministrului de instrucţiune, prin secretarul de stat Toth, forurilor noatre bisericeşti, asupra acestui fapt.

Ori din ce punct de vedere am judeca această chestiune, forurile noaste bisericeşti nu pot fi uşor scuzate. Presupunând, că preoţii locali, cari în cele mai multe comune bisericeşti figurează ca preşedinţi ai comitetelor parochiale, punându-se în conţelegere cu protopresbiterii tractuali, la escrierea concurselor pentru posturile învăţătoreşti devenite vacante — nu ar cunoaşte ordinaţiunea ministerială de mai sus, atunci se descualifică înaintea inferiorilor săi, iar dacă intenţionat se publică concursele în acea formă dubioasă, ne face a crede, că din rea voinţă, ceea ce mai târziu dă ansă la certe şi neînţelegeri între învăţător, preot şi parochieni. Sunt cunoscute destule cazuri şi până acum, unde învăţătorul pe basa numitei ordinaţiuni ministeriale, îşi pretindea cuincuenalul prescris de lege, ear comitetul parochial în frunte cu preşedintele aceluia, se ţineau orbiş de litera concursului, nevoind a satisface pretensiunii învăţătorului, ajung pe mâna jdecăţii administrative, care în casul cel mai rău secuestrează averea bisericei, dacă aceea prin representanţii ei nu este aplicată de bunăvoe a achita pretensiunea dascălului său. Cele mai multe neplăceri, mai cu seamă la sate, dintre învăţător preot şi popor derivă din daraveri financiare, cari cu timpul tind a demoralisa poporul.

Dupăcum ştim poporul nostru este adeseori strivit moralminte de atacuri ce vin din afară. Să căutăm barem noi cei ce ne tragem obârşia din sînul poporului, să isprăvim afacerile noastre interne pe cale pacinică.

Nu putem ierta nici înprejurarea, că ziarul oficios »Telegraful Român«, nu îşi ridică cuvântul în cestiuni de interes bisericesc şi şcolar, cum este de esemplu în causa ce ne preocupă. Ca organ oficios ar trebui ca să se facă atente oficiile parochiale şi protopopeşti, că în felul greşit cum acestea cer în cele mai multe locuri publicarea concurselor, nu mai pot fi date publicităţii şi să îndrume pe cei ce făuresc concursele a observa ordinaţiunea ministerială edată de ministrul cultelor — evitând astfel neplăcerile ulterioare ce în continu obvin între conducătorii fireşti ai poporului şi poporul dela sate.

H.

In ajunul plecării la manevre.

(Cuvântare ţinută ostaşilor înainte de plecare la manevre Duminecă, în 16 August n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Braşov-Cetate, de cătră protopresbiterul militar *Nicolau Fizeşianu.*)

Ostaşi creştini!
Iubiţilor mei fii sufleteşti!

Ne aflăm iarăşi în pragul manevrelor, a exerciţiilor celor mari, la cari veţi lua parte şi voi părăsind garnizoana, sau staţiunea aceasta militară cu viaţa ei de cazarmă pe vre-o câte va săptămâni.

Inainte de ce veţi porni la manevre, fireşte, că veţi avea încă destul năcaz, până ce veţi isprăvi în zor mare cu pregătirile de lipsă şi veţi pune toate lucrurile la cale, căci de astădată d-l căpitan, comandantele de companie, de escadron ori de baterie priveşte la voi cu ochii în patru, vizitând şi cercetând cu de-amănuntul adjustarea sau îmbrăcămintea şi armatura voastră. După aceea apoi sănătate bună, cazarmă, loc de exerciţiu, de ţântă şi de altele, căci numai acum se va începe adevărata viaţa militară colo departe de oraş, afară pe câmpul verde şi înflorit, în mijlocul naturei sub ceriul liber, sub care aţi petrecut multe zile plăcute şi înainte de ce a-ţi întrat la cătănie, lucrând şi muncind cu drag şi cu inimă veselă în holda părintească brăzdată şi de moşii şi strămoşii voştri *„întru sudoarea feţei“* lor, căci aşa a rânduit Dumnezeu să-şi câştige omul *„pânea cea de toate zilele“*. (I. Moisi, c. III. v. 19).

Pe câmpul de manevre se preface recrutul ostaş adevărat, ostaş în toată puterea cuvântului, întrând şi el în rândul celor aşa numiţi *„bătrâni“*, pe care nume nu puţin e mândru ostaşul pătruns de însemnătatea chemării sale. De aceea, cel ce pleacă la manevre, pleacă vesel şi cu frunte ridicată, şi între sunetele însufleţitoare ale muzicei militare, nici că simte greutatea »tornistr«-ului (traistă, »sac») din spate şi-a puştei, ce-i apasă umerii.

Dar voinicul adevărat va fi vesel şi cu voe bună nu numai la plecare, la eşirea sa din cazarmă, când îi cântă muzica, ci va fi vesel, cu voe bună şi cu inima la loc în toată vremea cât ţin manevrele, fie acelea oricât de grele şi obositoare pentru el.

Fireşte, că nu e tocmai lucru plăcut să porneşti câte-odată des de dimineaţă, în zori de zi la drum cu ploaia în spate şi aceaşta să te ude şi să te moaie mereu până colo după ameazi, ori chiar şi până pe însărate, când frânţi de oboseală ajungeţi satul, unde vi se dă »Rost«, cum ziceţi voi, adecă unde vă aşteaptă odihna şi unde veţi trage în gazdă la casa cutare ca să vă reculegeţi pentru ziua de mâne, care poate va fi şi mai grea şi şi mai obositoare de cum a fost ziua, ce i-a premers.

Apoi nici aceea nu e chiar plăcere deosebită, să »mărşăluişti« pe căldura cea mare în deplină adjustare de războiu, (»ţinuta de companie«) şi ziua întreagă să te dogorească arşiţa soarelui şi să te învălue nori deşi de praf, încât nu mai poţi deosebi uniformele, ci par'că ostaşii dela toate armele şi de toate gradele sunt toţi la fel

Intre atari împrejurări unii poate vor cugeta întru sine, că aievea nu o mai pot duce de loc şi chiar şi ostaşul cel mai voinic dedat cu toate greutăţile vieţii militare, stă pe aici să lâncezească, să se descurajeze şi să-şi piardă toată voia, ei, dar tocmai la manevre are se arate şi se dovedească ostaşul, că ce a făcut din el slujba cătănească în decursul unui an, că ce a învăţat, ce ştie şi ce poate şi dacă este el ostaş adevărat, ostaş harnic şi de nădejde, cum trebue să fie unul fiecare dintre voi, pentruca armata noastră să poată corespunde chemării sale şi să fie *razim puternic al tronului şi scut sigur al patriei.*

Napoleon I-ul, marele împărat al Francezilor şi cel mai vestit şi temut beliduce de pe vremuri, care înainte cu o sută de ani a triumfat asupra Europei întregi, căci n'a fost putere mare în lume, pe care el să nu o fi înfrânt şi să nu o fi umilit, acel Napoleon, care din sublocotenent, din »Leutnant« s'a ridicat şi înălţat prin curagiu şi nvitejie neînfricată până la treapta cea mai de sus, ajungând la urmă chiar şi de împărat, a spus odată, că cum a ajuns dânsul la isbânzile sale, adecă el a ajuns la acelea isbânzi aşa, că înaintea lui cuvântul *„nu se poate“* era cu totul necunoscut, pentruca el cu o voinţă de fer a învins şi greutăţile cele mai mari, cari îi stăteau în cale şi'l împedecau întru ajungerea scopurilor sale falnice şi măreţe.

Din pilda aceasta puteţi învăţa şi voi iubiţilor mei, că dacă voiţi, să biruiţi greutăţile împreunate cu starea şi chemarea militară, atunci înaintea voastră încă nu-i ertat să fie cunoscut cuvântul: »nu se poate«, cu care cuvânt numai omul cel slab 'şi acopere lipsa sa de voinţă, ci tocmai din contră, lozinca voastră trebue să fie între ori ce împrejurări: *„voeşte şi vei putea“*, adecă lozinca bărbatului, întreg cu o voinţă tare şi neînduplecată, fără de care însuşire eu nici că 'mi pot închipui, pre ostaşul adevărat.

De bună seamă veţi şti şi voi din păţania proprie, că la câte un »ibung«, adecă exerciţiu mai mare şi mai obositor ca cele de rând, aţi cugetat întru voi, că s'a isprăvit, că nu mai merge, pentru că la »Sturm«, adecă la năvală, vi s'a părut dealul prea înalt şi povara de pe spinare prea grea; şi totuşi când a resunat comanda de asalt v'aţi încordat toate puterile şi lucrul — vezi minune! — a mers strună spre deplina îndestulire şi mulţămire a comandantului vostru.

Deci soldatul fire-ar el infanterist, cavalerist, ori artilerist, trebue să plece la manevre înălţat de gândul, că pentru el nu este de loc greutate, pe care să nu o poată învinge şi acest gând, această mândră conştiinţă vă va încuragia şi vă va da putere de a suporta mai lesne ori ce strapaţe şi a învinge mai uşor ori-ce greutate, ce veţi întâmpina pe câmpul de manevre.

Partea bună şi cea mai frumoasă a stării şi chemării militare este şi rămâne fără îndoială împrejurarea, că din tinerul voinic cătănia face un bărbat întreg cu încredere în sine şi în puterile sale.

Că ostaşul face odată în viaţa lui un marş de 50 de chilometri, ori şi mai mult pe jos seau că doarme odată de două ori pe câmp sub ceriul liber seau în fine, că i-a întrat odată de două ori apa în ăl-

ţăminte până la glezne şi l'a îngreuiat în mersul său, asta în sine luat încă nu e cine ştie ce lucru mare şi nu are ceva însemnătate deosebită pentru el şi slujba sa. Faptul însă, că ostaşul, pe vremea manevrelor, dar mai cu seamă după acelea vine la cunoştinţa deplină a harniciei sale, la cunoştinţa aceea, că el toate le poate birui şi suporta adecă, că la caz de lipsă poate suporta greutăţi şi mai mari ca cele de rând, cu cari-e obicinuit, şi că învaţă a-se încrede în sine şi în puterile sale, faptul, că manevrele fac din ostaş un bărbat întreg, care să nu cunoască pedeci şi greutăţi de neînvins nici chiar atunci când va fi la adecă, când va sta faţă în faţă cu un »duşman« nu închipuit, ca la manevre ci cu un duşman devărat care şi-a pus de gând să te repună şi să te nimicească cu desăvârşire, zic, faptul acesta este propriaminte lucrul de căpetenie, lucrul de cel mai mare folos atât pentru ostaş însuşi, cât şi pentru ţară şi tron, pe cari ostaşul chemat este să le apere la nevoe în ceasul de primejdie până la cea din urmă resuflare, până la cea din urmă picătură de sânge.

La plecarea voastră să fiţi deci veseli, şi cu voe bună şi să vă pară bine, că *puteţi* lua parte la manevre, căci isprăvindu-se acestea, o să vă reîntoarceţi apoi cu fală şi mândrie, ştiind hotărît şi având convingerea deplina, că toate acelea greutăţi, strapaţe şi neajunsuri, cu cari sunt împreunate manevrele voi nu numai că *trebue* să le suportaţi, ci că le şi *puteţi* suporta.

Dar şi marşul cel mai lung şi exerciţiile de bătae cele mai grele au capăt, căci în lume toate trec şi se petrec, ear la urmă rămâne din toate numai aducerea aminte de cele văzute şi păţite.

(Va urmă).

Intru pomenirea cantorului Iacob Mureşanu.

In loc de cunună peritoare pe sicriul răposatului cantor şi învăţător Jacob Mureşan, curatoratul bisericei române gr. cat. din Cluj a aflat de bine a subscrie o modestă sumă de bani pentru a face începutul unei fundaţiuni, intru pomenirea numelui veteranului cantor şi învăţător. Menirea filantropică a fundaţiunei, hotărâtă în folosul elevilor săraci dela şcoala noastră din Cluj îndemnat pe mulţi ca să concurgă cu contribuiri benevole spre acest scop, pentru care ne ţinem de datorinţă a le esprima mulţămita noastră.

Au contribuit până acum: Biserica gr. cat. din Cluj 10 cor., Dr. Elie Dăianu paroch-protopop 10 cor., Dr. Iuliu Florian, preot militar 10 cor. Eug. P. Pecurariu capelan 5 cor., Ioan Nestor, curator primar 5 cor. Fr. Koncha 1 cor., Vas. Sâncrăian 2 cor, Dr. Iul. Pordea 2 cor. Dr. V. Poruţiu 5 cor. D-na T. Baldi 2 cor. Gr. Moldovan 3 cor. Constantin Mureşan, (Verşeţ. — fiul reposatului I. Mureşan) 50 cor., Iuliu Bárdossy inspec. reg. de şcoale în r. (Sibiiu) 5 cor. Ştefan Havaşi 1 cor, Ladislau Papp 2 cor. P. Petru Bariţiu 5 cor., Ioan Hossu, cand. adv. 1 cor., D-na văd. Nina Codarcea 1 cor., Aug. Motta 40 fil. Ioan Ilia comerciant, 1 cor, Ioan Béres, 1 cor., Dr. Aurel Isacu 2 cor., Dr. Anca 2 cor. Nic. Popoviciu 1 cor. Vas. Rauta 1 cor., Hermina Moldovan 40 fil., »Economul« institut de credit 25 cor. Iosif Orga secret. la »Economul« 1 cor., Const. Tămaş 1 cor., Vasilie Mesaroş 1 cor. Nechită Rus 1 cor. Grig. Rus 2 cor.

Din Blaj a binevoit a trimete M. O. D. Stefan Roşianu 33 cor. dela următorii p. t. Domni: I. P. S. Mitropolit, Victor Mihályi 5 cor., Dr. L. Nestor 1 cor. Gelb I. 40 fil. Handrea 50 fil., Eug Groze 1 cor., Basil Turcu 1 cor., Ioan Săcărian 1 cor., Sinnberger 1 cor., Aurel Velican 1 cor. Dion. Trifan 1 cor., Dr. A. Cheţianu 1 cor., St. Dragoş 50 fil. Sim. P. Mateiu 1 cor. St. Sp.... 50 fil. N. N. 1 cor., G. Bărbat 1 cor., N. N. 20 fil. N. Chicidian 50 fil., L. B. V. 10 fil., A. Nyerges 60 fil., Aurel Trifan 1 cor., Dr. D. Szabo 1 cor., Nic. Baciu 30 fil. St. Oltean 40 fil. Teodor Anişor 1 cor., B. Solomon 40 fil., I. F. Negruţiu 1 cor., V. Gr. Borgovan 1 cor. Emil Viciu 1 cor., Dr. Solomon 1 cor., Iuliu Bartoc 40 fil. fil. St. Roşian 4 cor. 20 fil., Vas. Suciu 1 cor. — Total 192·80 fil. care sumă s'a depus la inst. »Economul« până se va încheia subscripţia.

Cluj, la 19 Aug. n. 1908.

In numele curatoratui bisericesc:

Eugen P. Păcurariu, m. p.
notariu.

Dr. Elie Dăianu m. p.,
paroch-preş.

Dela direcţiunea şcoalei comerciale superioare gr. or. rom. din Braşov.

Avis pentru anul viitor.

Anul şcolar 1908/1909 se va începe la 1 a Septemvrie v. 1908. Inscrierile se fac de direcţiune în zilele de 1, 2 şi 3 Septemvrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială şi a se putea face o selecţiune mai bună a lor, conferinţa a adus următoarea hotărîre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcţiune.

2. Lista celor prenotaţi să se pertracteze în conferinţa de începere a anului şcolar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament adecă 40 de elevi şi numai în cazuri de tot excepţionale numărul de 45.

4. Cei neinsinuaţi până la terminul fixat în punctul prim, precum şi cei-ce nu vor prezenta la însinuare atestatele cuvenite pot fi primiţi la şcoală numai in cazuri de tot excepţionale.

In clasa primă pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o şcoală publică. La înscrierea tuturora se cere atestat şcolar şi atestat de botez.

Examenele supletorii şi de emendare se vor ţine în 1 şi 2 Septemvre v. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât şi dela înscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă cauza întârzierei. Examenele de privatişti şi maturitate de corigenţă oral se vor ţine în 6 Septembre v. Aceştia au însă a se insinua în persoană la direcţiune cel mult până în 1-a Septembre v. Privatiştii au a plăti la direcţiune taxele pe un an şcolar cu *74 coroane* şi taxa de examen de *80 coroane* deja la insinuare pentru examen.

Taxa de primire e *8 coroane*, didactru *60 coroane* şi alte taxe *6 coroane*, şi trebuesc plătite la înscriere cel puţin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii, cari nu-şi vor achita la timp taxele, vor fi opriţi dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni streine decât cea română greco-orientală şi greco-catolică plătesc didactru duplu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de *10 coroane*, *o taxă edilă de 20 coroane* pentru zidirea şcoalei, iară pentru excursiuni şcolare şi alte trebuinţe suma de *6 coroane*.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului şcolar toate cărţile şi recvizitele necesare *nouă şi în bună stare*, deoarece legile şcolare opresc traficul de cărţi şi recvizite şi folosirea de cărţi vechi şi necorăspunzătoare. Cărţile vor purta viza institutului alăturea cu numele elevului.

Chipiul şi uniforma proprie a şcoalei comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de şcoală şi se impune în mod obligătoriu tuturor elevilor din şcoala comercială. Forma şi coloarea se pot afla dela direcţiune. Pentru orice informaţiuni mai detailate părinţii şi tutorii şcolarilor să se adreseze la direcţiune.

Direcţiunea.

Locuinţa vitelor.

Animalele ca şi omul au nevoe de locuinţă. Animalele sălbatice trăind libere se îngrijesc singure contra timpului şi schimbărilor lui, căutându-şi locuinţe pe lângă adăposturi oferite de natură. Cu animalele domestice nu e tot asemenea, ele fiind ţinute a însoţi pe om, el trebue să se îngrijească pentru adăpostul lor, cu atât mai mult că acestea slăbite prin munca ce o fac, ori prin diferite produse ce dau, au multă lipsă de odihnă. Afară de asta zăpada, ploile, frigul şi celelalte, le vatămă sănătatea şi dacă chiar nu le-ar atinge în totdeauna sănătatea le face să-şi piardă mult din însuşirile, pentru cari sunt ţinute; hrana care presupunem că i-s'ar fi dat în loc să se prefacă în lapte, carne, etc., serveşte pentru producerea căldurei animale de care animalul are nevoe pentru a trăi.

Din nenorocire şi locuinţa la noi în ţară nu se îngrijeşte. Pentru cai tot mai găsim câte un grajd pe ici colea dar pentru celelalte vite (boi, vaci, oi, etc.), ele iernează sub cerul liber, dacă sunt apărate cel mult din partea crivăţului cu un gard de trestie sau scânduri acoperite cu coceni. Sunt ţări în apropierea mărilor unde vitele se mai pot ţine şi pe afară, iarna fiind mai domoală; la noi însă unde avem viscole şi frig ca în iarna asta, e îngrozitor; auzi cum vitele sbiară de frig şi să nu te gândeşti la locuinţa lor! Locuinţa e atât de necesară la noi încât putem spune, că nici odată nu vom ajunge să avem vite bune şi frumoase până ce nu vom îngriji şi de locuinţa lor.

Nu e de ajuns a da fiece locuinţă animalelor, ci ea trebue să fie destul de largă ca animale să nu fie înghesuite, să aibă aer îndestulător şi care să se poată primeni regulat. Prea multă căldură într'un grajd face ca vitele să se răcească. Aceasta se poate observa foarte bine la grajdurile cu pod sus şi cari nu au ventilaţie cum se cade. Locuinţa să fie întreţinută în totdeauna curat. Păreţii văruiţi şi curăţiţi de mucigai, după cum omului îi prieşte mai bine într'o casă mai curată, tot asemenea şi animalelor curăţenia le face şi le păstrează sănătatea.

(„Veter.“) *Marin B.*

Din traista lui Noia-Oarzin.

Din şcoală.

Profesorul: (In timpul prelegerei observă că doi elevi nu-i dau ascultare.)

— Măi Ghiţă Resleu! Cine-o fost ăla, care-o descoperit America. — ha?!!!

— *Ghiţă*: (spăriat) mă rog de ertare D-le profesor eu n'am fost, ci Neculaia lu Costea.

*

Prof.: Dacă cineva capătă 25 pe spate, şi din elea luăm opt, — cât mai rămâne?

Grigorică: 25... în capăt.

Ţiganul la bărbier.

Se duce şi cioara într'un an odată
La bărbier, ca părul din barbă să-i radă.
Şi precum Ţiganul jos pe scaun şade
C'un briciu rău elevii să învaţă a rade.
Ciors, ciors, ciors, şi iară numai tot cu ciors.
Pe obraz şi barbă şi pe gât în jos....
Şi scrâşnia Ţiganul în dinţi de durere:
— »Nu ştiu ce, că rasul aşa de greu mere
»Mă rog cuconaşule, nu mi-ai spune mie:
»Că briciul ahăsta — din ce poate să hie?
— Nici atâta nu ştii mă Ţigan mişel
Că briciul acesta este de oţăl?...
— Ba gândjam io asta, ba ştiam de loc
De haia-mi sar ochii... văd scântei de foc.

*

— Spune mă rog, cine e aia care şade lângă d-ta, — doară soacra?!

Nu mă rog! E soţia mea, — dar nu-i mai bună nici cu câtu-i negru sub unghie ca soacra.

Asta-i alta!

Tati-Leben, de nu-mi dai o sută floreni, mă spânzur!

— Eată ştreangul!...

— Acum doauă sute-mi trebue, că de nu-mi dai mă puşc!..

— Eată pistolul!..

— Tati-Leben, — acu de cumva nu mi dai cinci sute floreni — deschid duchean de concurenţă!

— Eată — banii! —

Ghişeft.

Steinberger s'a amorezat până la măduă de frumoasa nevastă a lui Goldberger. — Odată merse tocmai, când bărbatul era în cafenea:

— O frumoasă Salomi, dă'-mi mie un sărut!

— Dacă-mi dai o sută de zloţi — răspunse ea!

— Dau,... dau, îndată-i aduc — zise şi iute alergà în cafenea, la amicul său Goldberger.

— Auzi amice?! Dămi iute o sută floreni... iute, am făcut un ghişeft minunat — încă azi ţi-i reînapoiez!

Primind apoi suta, i-o dete frumoasa Salomi, — şi-o sărută mai de multe ori în dragă voie, — iar spre seară alergà în cafenea.

— Auzi Goldberger, — suta am dat-o la doamna ta,... deci suntem cvit. —

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Publicaţiune.

Pardosirea cu ciment a bisericei rom. gr. or. cu hramul „Sf. Ion Botezătorul“ din Turcheş, protopresbiteratul Braşov, **se dă în antreprisă** pe calea licitaţiunei minuende. Licitaţiunea se va începe la 2 oare p. m. în 17 (30) August a. c. în edificiul şcoalei locale. Preţul strigărei este de 2160 cor.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunei vadiu de 10% după preţul de strigare.

Comitetului 'i stă în putere a concrede cu lucrarea pe acel reflectant, în care va avea mai multă încredere dintre minus oferenţi.

Planul şi preliminarul de spese şi toate condiţiunile se pot vedea la epitropia parochială.

Turcheş, în 5 August 1908.

Comitetul parochial:

Ir. D. Eremie, presid. comit. par — Ion Pascu, notar.

(237,3 – 3.)

E. NOUVEL

Profesoară de

lucru de mână şi industrie,

diplomată de stat în Germania, (Lette Verein — Berlin.)

Predă lecţii cu începere din **1 Septemvre** de cusut albituri şi haine, teoretic şi practic, precum şi în pictură pe lemn şi catifea (Brandmalerei). Informaţii mai de aproape se pot lua dela **SOSI MAJ**, Strada Porţii 16 I. Atelier dentistic. (290,2—6)

La Domnul **George Enescu**, comersant Poiana-Mărului se capătă **VIN BUN** curat de Ardeal en gros cu **50 bani litru.** No.245.,5 -20

Restaurantul

„GEWERBEVEREIN“

Rudolfsring 7 (Bulevardul Rudolf 7).

Se recomandă Onor. visitatori streini cât şi stim. Public braşovean prin bucătăria sa bună şi aleasă. **Bucate naţionale române** în fie-care zi, precum şi **beuturi escelente şi curate.** Serviciu prompt şi conştienţios.

Curăţenia perfectă.

Cu deosebită stimă

JOSEF PETER,

fost mai îndelungaţi Antrepr. al Coloseului Oppler din Sinaia şi al Restaurantului Cantinei Fabricei de postav din Azuga.

Nr. Telef. 336 (12-16.)

Uniforme militare.

Subscrisul am onoarea a aduce la cunoştinţa On. Voluntari că fac **Uniforme foarte elegante** cu preţuri foarte ieftine. Rugându-mă de o cercetare numeroasă semnez cu toată stima

George Szöcs,

Strada Mihail Weiss 10

(3—6.)

Executare solidă. Executare solidă.

Uniforme militare.

CONSTANTIN SPĂTAR

măestru-zidar diplomat

şi absolv. de şcoala industrială de stat reg. ung.

Braşov, Strada sâtei nr. 64.

Ca specialist ia în întreprindere **tot-felul de edificii** şi **restaurează în mod artistic**, pregăteşte **Planuri, Schiţe, Proecte** sau **Preliminare** pentru edificii publice, **Biserici, Şcoale** (după Plan ministerial). **Case** private şi economice, **Fundamente** pentru maşini şi alte lucrări, ce cad în branşa aceasta, cu preţuri moderate (29 ,1—5.)

Tauri din pinzgau.

Tauri de 1—1¾ ani, soiu curat, (prima calitate) rassă Pinzgau pentru prăsilă, de provenienţă originală din Pinzgau, întroduşi în catastru regnicolar, sunt ori când **de vânzare** la

Fabrica de zahăr din Bod (lângă Brassó). (Staţiunea căilor ferate Botfalu m. á. v.) (243 6 – 6)

O casă rentabilă, la loc frecventat în Blaş, cu prăvălie de mărfuri diferite, care există de 20 ani, potrivită pentru ori-şi-ce comerţ, din cause de alte întreprinderi **este de închiriat** sau **de vândut.** — Informaţii la Domnul WIHELM NAFTALI în Balázsfalva. (283,3 - 3)



Săpunul Schicht marca Cerb se foloseşte **la tot felul** de spălat, pentru calităţile escelente de curăţire: pentru trebuinţa personală, pentru albituri fine şi groase, albe, colorate, mobile, covoare, animale domestice etc. etc. Este lucrat din cele **mai alese materii brute.**

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** — Capital asigurat asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484,278·83 c, pt. capitale asig. pe vieaţă 4,028,113·12 c.

Oferte şi informaţiuni se pot primi dela: **Direcţiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I,** şi prin **agenturile principale** din **Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj,** şi **Oradea-mare** precum şi dela subagenţii din tóte comunele mai mari.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalaţii de gaz şi telefoane,

BRAŞOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Braşov pentru ori şi ce lucrare de **instalaţiuni, canalisări** şi **apaducte, closete, trenajaţii, pivniţe,** cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare şi al statutului orăşănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Braşov **ori şi ce lucrare** mi s'a încredinţat am executat spre mulţumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branşa mea.

Primul atelier român de curelărie.

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAŞOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Braşov şi jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs şi pentru lucru din piele de blanc,** precum şi tot felul de curele de încins, d. e. **şerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ţinte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc şi **reparaturi** de tot felul, d. e. cufere, geante de călătorie şi pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate **în curele fine.**

Cu stimă Vasilie Muscalu.

Cele mai bune hamuri. — Comande se fac şi prin poştă.

PREŢURI MODERATE.